

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredno nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopis se ne vračaja. — Oglasi po tarifi.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži ~~stanje~~
za odgovor.

Račun pri poštnelem ček. uradu štev. 12.553.

Kriza demokratske stranke.

Mesto toliko napovedane krize vlade in radikalne stranke, smo doživeli krizo demokratske stranke. Treba pa takoj pripomniti, da ne gre za nobeno krizo jugoslovanske demokracije, temveč le za krizo, ki je nastala iz nasprotja dveh voditeljev.

Je pač stara stvar, da je le v izjemnih prilikah mogoče, da ima ena stranka dva voditelja. Nekaj časa že se gre, da skupen interes stranke premosti z različnimi kompromisi nasprotja, ki nujno nastanejo, kadar vodita dva voditelja stranko. Toda prej ali pozneje se povečajo nasprotja tako, da je kriza neizogibna in tak slučaj imamo sedaj v demokratski stranki. To nasprotje pa je poostreno še s tem, da zastopa vsak voditelj v demokratski stranki drugo taktiko.

G. dr. Marinković je za koalicijo z radikali, ker je po njegovem mnenju ta koalicija edino mogoča, ker je zgrajena iz najbolj homogenih elementov, ki jih ima danes skupščina. Kdor pozna razmere v Beogradu in zlasti še naziranje, ki vlada med demokrati in radikali, mora priznati, da odgovarja Marinkovićevo mnenje popolnoma dejanskim razmeram in da je to mnenje realno. In gospod dr. Marinković je tudi znan kot realen politik.

Na drugi strani pa je g. Ljuba Davidović mnenja, da je koalicija z radikali za demokrate škodljiva, ker je g. Davidović mnenja, da radikali nikdar ne bodo lojalno izpolnili vseh svojih obveznosti. Zato je g. Davidović za blok demokracije, ki naj bi tudi prevzel vladno, a šef vlade bi bil gospod Davidović.

Mnenje g. Davidovića je silno razumljivo. Treba predvsem priznati, da niso bile izkušnje, ki jih je doživel g. Davidović z radikali vedno boljše. Toda nekaj krivde je tudi v nerealistični politiki g. Davidovića, ki se vse preveč udaja raznih ideologijam. Enako je jasno, da je g. Davidoviću bolj všeč vlada takozvanega demokratskega bloka, kjer bi igral šef demokratske stranke prvo violino, ko pa vlada radikalno - demokratske koalicije, v kateri bo odločilna vloga pripadla vedno radikalom.

Pri tem pa se tudi g. Davidović zave, da ima njegova koncepcija svoje velike kljuke. Demokratski blok je pač mogoč le s pomočjo Radića in Pribečevića. Eden ko drug pa je pustil g. Davidovića l. 1924 lepo na cedilu. Kdo jamči g. Davidoviću, da se to ne zgodi še enkrat! In glavni argument. Ali pa bi bil ta blok sploh tako močan, da bi mogel kljubovati tudi očitku, da je to prečanski blok? Očitno niti g. Davidović ni prepričan v tako notranjo silo bloka in zato vidimo, da je v vsem boju vseskozi neodločen in da v odločilnem trenutku stalno odneha. To smo videli takoj po september-skih volitvah, ko je g. Davidović pristal, da ostanejo demokratski ministri v vladi, pa čeprav je v volivnem boju govoril drugače, to smo videli pri glasovanju v verifikacijske odseku in na vse zadnje tudi pri izvolitvi dr. Perića za skupščinskega predsednika. V odločilnem trenutku je g. Davidović vedno odnehal in s tem nehote priznal, da je taktika g. Marinkovića, ki je ostal vedno na eni liniji, boljša. Naravna posledica vsega tega je, da pozicija g. Marinkovića v demokratskem klubu stalno raste, dočim je g. Davidović postal že tako resigniran, da je podal ostavko.

Drugačna pa bi mogla biti pozicija g. Davidovića, če bi dosledno ostal na liniji prvoboritelja za pravo demokracijo. Če bi g. Davidović vedno jasno pokazal, da mu gre le za zmago demokracije, potem bi bila njegova pozicija druga. Ali od vlade bi bila še dalje. Kajti, da pride pri

Vedno večja možnost razkola v demokratski stranki.

Beograd, 22. oktobra. Od političnih dogodkov je bil včeraj najznačilnejši sestanek, ki se je vršil med Davidovićem in Pribečevićem od 5. do 6. zvečer v demokratskem klubu. S tega sestanka je odšel Pribečević v predsedništvo Narodnega seljaškega sluba in se tam mudil dalje časa v razgovoru s Stjepanom Radićem. Na tem sestanku se je razpravljalo o zadnjih delih, ki se morajo izvršiti za ustanovitev bloka demokracije.

Danes ob 11. uri dopoldne se sestanejo Radić, Davidović in Pribečević. Razpravljali bodo še enkrat o aktualnih političnih vprašanjih. Davidović je izjavil novinarjem, da so se vodili razgovori o strankarskih poslih in da se bodo danes nadaljevali. Ko so novinarji opozorili Davidovića, da je bil Vukičević v Topoli, jim je Davidović odgovoril: »Povrnil se je hitreje, kakor je tja prišel.«

Politični krogi čakajo sedaj za končni rezultat današnjega sestanka med Davidovićem, Radićem in Pribečevićem. Smatra se, da bodo imeli ti sestanki znaten vpliv na razvoj prilik. Formiranje bloka demokracije, ki je eno od glavnih prizadevanj Pribečevića, Radića in Davidovića, je presegal Velja Vukičević, ki je zastavil vse svoje sile, da to kombinacijo onemogoči. Vukičević je stavil Marinkoviću ultimatum, da se sestane demokratski klub še prej, ko Pribečević dovrši delo ustanovitve bloka, in da se izjavi, ali je za vladno ali proti njej. Vukičević teži za tem, da prekine zasedaj vsak stik med demokratskim klubom in opozicijo. Zadnji nastop Ljube Davidovića pokazuje, da hodi po stari poti.

Radikali so uverjeni, da bo Davidović, ako nadaljuje v sedanjem pravcu, privedel demokratsko stranko neizogibno do razcepa, ker se ne bo oni del, ki je za Marinkovića, v nobenem slučaju pristal na formiranje bloka. V radikalnem klubu smatrajo glede na take razmere v koaliciji, da je treba situacijo čimprej razčistiti in dati demokratom rok najdalje do torka, da jasno povedo, na kateri strani so. Sedanje stanje, da niha demokratski klub med vladno in opozicijo je nevzdržno in je vlada vedno nesigurna, a demokrati imajo s svoje strani možnost, da izkoristijo vsako situacijo proti vladi. Zato je potrebno, da si demokratski ministri tudi s svoje strani prizadevajo, da se situacija razčisti.

Prijatelji Velje Vukičevića mislijo, da je maksimum koncesij, ki naj se dajo demokratom, to, kar je storil Vukičević, namreč revizija uradnikov v ministrstvu notranjih del. V to revizijo bi spadalo tudi vprašanje postavljanja novih velikih županov in novih srezkih poglavarjev. Ti radikali krogi poudarjajo, da bi bil Vukičević voljan dati demokratom podsekretarja v ministrstvu notranjih del in eventualno tudi še v kakem drugem resoru. Drugih koncesij Vukičević ne bo mogel dati. Tega ne bo smel storiti zaradi radikalnega kluba, kjer

nas prava demokracija do krmila, za to bo treba še let in let in mnogo žrtev in mnogo dela. To je stvar, ki ni še na obzorju kar jutri, temveč pride šele, ko bo pravi voditelj demokracije celo desetletje ali tudi več zbiral sile naroda. O takih prizadevanjih pa danes ni niti sledu.

Zato pa tudi ni danes nobene krize demokracije, temveč imamo samo krizo demokratske stranke, povzročene, ker stranka ne prenese dveh voditeljev in dveh taktik. V tej krizi pa bo vsekakor zmagal realnejši politik, kakor izvira kriza tudi le iz realnih in materialnih motivov.

je večina že zdaj zelo nezadovoljna s tako situacijo in pa s koncesijami, ki so se že dosedaj dale demokratom. Zato bi Vukičević z vsako nadaljnjo koncesijo v prid demokratom samo oslabil svoj položaj v radikalnem klubu, kjer vlada že itak nezadovoljstvo z demokrati.

Komite ministrov, ki dela v ministrstvu notranjih del na reviziji uradništva tega ministrstva, je delal včeraj dopoldne in popoldne. Ta komite stremi za tem, da napravi vidne izpremembe v ministrstvu notranjih del, tako da bodo mogli v tork demokratski ministri stopiti pred demokratski klub z vsemi od Vukičevića danimi koncesijami.

In klub bo moral te koncesije ali sprejeti ali odkloniti. V tem pravcu še dosedaj ni nič definitivnega storjenega in se je včeraj izdelal samo načrt za izpremembe v tem resoru. Izmenjani bodo tudi nekateri veliki župani in srezki poglavarji. To vprašanje pa se ne bo reševalo po nikakem ključu, temveč se bodo samo proučile pritožbe, ki so naperjene proti nekaterim uradnikom v ministrstvu notranjih del. Na podlagi teh pritožb se bo odločalo o osebah.

Demokratski ministri smatrajo, da je njihov položaj v klubu zelo težak. V tork bo pomemben dan za naše politično življenje, ker se bodo potem, ako ostane demokratski klub solidaren z Davidovićem, dogodile velike izpremembe v naši politiki. Zanimivo je, da so včeraj radikali, čim so čuli o nadaljevanju akcije za ustanovitev demokratskega bloka, stopili v stik z Nemci in vodili z njimi zaupne razgovore. Izgleda, da je bila svrha teh pogajanj, da bi stopili Nemci v radikalni klub. Ta iniciativa, ki poteka od radikalne strani, je baje našla pri Nemcih dober odziv. Radikali mislijo, da bodo na ta način prehiteli opozicijo, ker bi v slučaju razcepa demokratskega kluba in ustanovitve demokratskega bloka bila moč vlade in opozicije enaka, pa bi lahko en sam glas odločal.

Davidovičevi prijatelji smatrajo, da Davidović ne bo odstopil od stališča, ki ga je sedaj zavzel, in da se ne bo zadovoljil samo s koncesijami, ki jih daje Vukičević demokratom, ker je mnenja, da je vse to premalo napram potrebam države in demokratske stranke. Davidović bo zato zahteval od Demokratske zajednice, da sprejme njegovo politično linijo in da se ne zadovolji z malenkostnimi koncesijami Velje Vukičevića, ki se lahko vsak čas izgrajajo. Ker je Davidovičovo stališče tako, se misli, da bo stavil Davidovičev klub pred alternativno, da se pojde v pravcu, ki ga on zastopa, ali pa, da oni, ki so nezadovoljni, nadaljujejo sodelovanje s tistimi, ki so jim bliže ko člani lastne stranke.

G. DAVIDOVIĆ JE ZOPET OPTIMISTIČEN.

Beograd, 22. oktobra. Neka ugledna osebnost in intimen prijatelj Davidovića je včeraj izjavila, da zahteva Davidović nekaj globlje, kakor se misli. Zahteva popoln preokret v politiki demokratskega kluba. Demokratom je ne samo do oblasti, ampak tudi do onih principov, zaradi katerih je ustvarjena stranka. Voditi je treba politiko, ki je v načelih stranke, ne pa politike poedincev. Davidović je prepričan, da bo blok v tem pogledu enodušen z njim in da se ne bo od njega ločil. Ako pa bi hoteli ministri, da se ločijo od njega, bi ne imeli za seboj več ko 6 do 8 ljudi. Ako bi prišlo do razcepa demokratske stranke, bi izstopilo največ 20 članov.

Makedonski komitet je pripravil atentat na našega kralja.

Beograd, 22. oktobra. Vsi londonski listi so prinesli te dni vest iz Pariza po informacijah s Quai d'Orsaya, da je odkrit načrt makedonskega komiteta, da naj se ubije naš kralj Aleksander. Glede na to je bilo sinoči v našem ministrstvu zunanjih poslov sporočeno, da obstojajo indikacije, po katerih se da soditi, da je makedonski komitet zares izdelal ta načrt in odredil, da se ubije kralj Aleksander, naš poslanik v Parizu dr. Spalajković in naš poslanik v Atenah Tiča Popović.

VUKIČEVIĆ V AVDIENCI.

Beograd, 22. oktobra. Velja Vukičević je odšel včeraj dopoldne v Topolo in bil sprejet od kralja v avdienci. Ta avdienca je v zvezi z zadnjimi dogodki. Pričakovano se je, da bodo ob tej priliki podpisani ukazi o državnih podsekretarjih.

Vukičević je na svojem povratku izjavil, da je bil v Topoli in podal kralju referat o dogodkih in o konstituiranju narodne skupščine. Pri tem ni nič novega. Na vprašanje, ali je prinesel kake ukaze, je odgovoril, da ni nikakih ukazov.

POSKUŠEN ATENTAT NA VOJAŠKO SKLADIŠČE V POŽAREVCU.

Požarevac, 22. oktobra. Tri neznane osebe so se prikrade do vojaškega skladišča, ki leži oddaljeno 1 kilometer od Požarevca. Ko jih je zapazil stražnik, je poklical svojega tovariša in oba sta nato pozvala neznance, da se predajo. Kot odgovor na to se je pričelo streljanje. Vojaka sta tudi otvorila ogenj in tako alarmirala vso stražo. Vojaki pa niso mogli nič uspešnega storiti, ker je deževalo in se ni nič videlo. Zjutraj so se našli sledovi obuvala. V Požarevcu je precej bolgarskih emigrantov in inozemskih delavcev, pa pada sum nanje.

PREISKAVA PROTI ATENTATORJU BEBIJU.

Praga, 22. oktobra. Pričela se je službena preiskava proti atentatorju Bebiju. Preiskavo vodi sodnik Kaplan. Sedaj zaslišuje služinčad v hotelu in ta posel gre od rok brez vseh težkoč. Ni pa mogoče najti onega človeka, ki je v češkem jeziku vzkliknil: »Ne ubijte ga!« Tudi se ne more najti oni človek, ki je dajal Bebiju sredstva.

Češka vlada se bo obrnila do italijanske in albanske vlade za informacije. Ta posel bo tem težji, ker ni med Albanijo in Češkoslovaško nikake konvencije o sodni pomoči. Državni tožitelj računa, da bo preiskava dovršena do konca novembra in da se prične razprava proti koncu decembra.

ZOPET REMIS MED CAPABLANCO IN ALJEHINOM.

Buenos Aires, 22. oktobra. Partija med Capablancu in Aljehinom se je končala po 28. potezi remis. Ako se Aljehinu posreči, da v zadnjih dveh partijah doseže remis, dobi naslov svetovnega prvaka.

LONDONSKI TURNIR.

London, 22. oktobra. Na mednarodnem šahovskem turnirju so se odigrale nedovršene partije. Stanje po 8. kolu je tole: Tartakower 6 in pol, Vidmar, Marshall 5 in pol, Retti, Bogoljubov 4 in pol, Winter 4, Colle 3 in pol, Thomas, Bürger, Yates 2 in pol, Fairhurst 1 in pol. Po mnenju šahovskih strokovnjakov pride do borbe za prvenstvo med Tartakowarjem in Marshallom.

Spokorniška pesem „Jutra“

»Naša država ni več parlamentarna. Narodna skupščina ni več suvereni predstavnik narodove volje... Ze 12. septembra bi morala izginiti vlada g. Vukičevića, a demokratska unija, ki je štela okoli 200 poslancev bi morala prevzeti oblast... Živimo še vedno v abnormalnih poveljnih razmerah, ko se kažejo težke posledice moralne dekadence... V znamenju te dekadence se razvijajo tudi dogodki v skupščini... Kot njena žrtev je padel večerj tuji plemeniti borec jugoslovenske demokracije g. Ljuba Davidović... Mi smo že od vsega početka s strahom gledali razvoj dogodkov v stranki g. Davidovića. Zavedali smo se kaj znači, da so člani D. Z. postali ministri brez odobritve svojega kluba... Zanašali smo se, da zmaga g. Davidović. Toda zmagal je oportunizem... Priznati moramo, da so prav male nade, da bi se mogel usoden korak g. Davidovića še popravi. In če to ne uspe, pade bržčas vsa kombinacija (o esdeesarskem demokratskem bloku namreč, op. uredu)... G. Vukičeviću je uspelo s pretinami vredi v demokratski klub ekrazit... Ni izključeno, da pride do razbitja kluba. Danes bo po višji sili bridko razočaran marsikdo, ki je trdno veroval in upal. Boljše, da to razočaranje pride prej ko pozneje...«

Vse to je bilo v večeršnjem uvodniku »Jutra«. Več ko dvomesečne farbarije o esdeesarskem demokratskem bloku je torej konec. Izvolitev dr. Perića je pometakem tako uničujoče vplivala na esdeesarje, da so priznali celo resnico in ji pogledali kar naravnost v oči. Brez vsega bi mogli to že storiti pred dvema mesecema, ker je bilo že tedaj jasno, da so sanje o esdeesarskem demokratskem bloku samo fata morgana. Če že esdeesarji niso hoteli verjeti nam, bi mogli verjeti »Obzorju«, ki je tako temeljito razložil praznoto sanj o demokratskem bloku, da je naravnost čudno, če se je sploh še našel politik, ki je v tak blok verjel. Zato pa je tudi smešno, kar govori »Jutro« o razočaranju. Če kdo noče in noče videti resnice, potem ga enkrat pač mora zadeti tak udarec, da jo bo videl. O razočaranju bi smeli kvečjem govoriti oni neumni braveli »Jutra«, ki vse slepo verjamejo, kar zapiše ta list. Pa še ti so končno doživeli samo to, kar so iskali, mnogi od njih pa še danes ne vedo, da so več ko dva meseca napačno mislili. Ti ljudje namreč kot pravi narobenarodnjakari mislijo, da je greh uporabljati možgane in ti bodo še naprej mislili krivo, ker je mislil krivo že njihov oče.

Esdeesarska farbarija je torej razgaljena. Napačno pa bi bilo misliti, da so esdeesarji priznali tudi vso resnico. Priznali so samo to, da z njihovo kombinacijo ne bo nič, o vzrokih propada te kombinacije pa so se na široko naslonili na nerresnico, in v tem je glavni vzrok, da reagiramo na »Jutro« uvodnik.

Predvsem pa vsled vseskozi lažne geste, ko da bi njih kombinacija propadla, ker so bili preveliki idealisti, prečisti moralisti in

prevneti demokrati. Vse to je sam humbug. Kakor radikale, tako je šlo in gre tudi radicevcem in demokratom samo za oblast. Demokracija in vse druge lepe besede so samo prazna dekoracija za one volivce, vsled katerih je nastal prepleti izraz »Stimmvieh«. V resnici pa je šlo le za oblast. In v tem oziru so zmagali radikali, ker so morali zmagati, ker so bili vseskozi močnejši. Esdeesarski listi so pač vseskozi lagali, da bo že jutri radikalov konec, kako smešno pa so bile te laži, dokazuje ravno popolen propad esdeesarske kombinacije. V boju so bili poleg tega radikali tudi spretnejši in še demokratske stranke je razvijal taktiko, da so se morali radikali samo veseliti.

Ponavljamo še enkrat, da je čisto navadna laž, da bi šlo pri zadnjih beograjskih dogodkih zato, če zmaga demokracija ali reakcija. Žalibog so razmere takšne, da bomo še dolgo čakali predno-dobimo res demokratsko stranko, ki bi bila tako močna, da bi mogla prevzeti državno upravo. Marsikdo se sicer imenuje pri nas demokrat, toda takih politikov, da bi ob vsaki priliki tudi bili demokrati, pa še nimamo in še dolgo ne bomo imeli. Kulturna zaostalost naroda je le v preminutih pokrajinah še mnogo prevelika, da bi mogla postati v naši državi zapadna demokracija političen faktor. Dorasli smo komaj za prve počitke zelo skromne konstitucionalne monarhije in zato so tudi pri nas razmere take. Edino v Sloveniji bi mogla zapadna demokracija imeti tako ugodna tla, da bi postala političen faktor. Tako tudi ta možnost je razbita po krivdi esdeesarjev, ki so vseskozi pravo demokracijo ubijali. In danes je povprečen slovenski volivec sploh čisto desorijentiran, kaj je prava demokracija in terba bo še neverjetno mnogo dela, predno bomo zopet tam, kjer smo bili l. 1914. Mesto zapadne demokracije poznamo tudi v Sloveniji samo še poslovno demokracijo in stranke že dolgo več ne zmagujejo s silo idej, temveč s silo aparata. To je čista resnica, ki se ji pa esdeesarji ne upajo pogledati v oči, ker bi morali obsoditi sebe.

Zato je tudi smešno, če piše »Jutro«, da ni naša država več parlamentarna, ker je 199 poslancev glasovalo za dr. Perića. Ali hoče morda postaviti »Jutro« to bedasto trditev, da bi bil znak parlamentarne države, če bi ravno tisti poslancev glasovalo za kandidata SDS? Sicer pa naj »Jutro« o parlamentarizmu lepo molči. Kdor je odobral razveljavljanje Radićevih mandatov, kdor je bil za vlado, ki je imela večino le vsled odločnosti Hrvatov, kdor je delal v Jugoslaviji madjarske volivce, ta nima pravice govoriti o parlamentarizmu.

Drži in nepobito je, da je esdeesarska kombinacija propadla, ampak ravno tako drži, da ni ta kombinacija propadla vsled katere esdeesarskega idealizma, temveč ker je SDS v tuji službi izgubila kontakt z narodom in postala brezpomembna, ko je nehala konjunktura, ki je SDS dvignila. Zato pa tudi v vsaj naši notranji politiki ni SDS noben političen element, merodajen za kombinacije, in to so zadnji dogodki zlasti dokazali.

To pa je seveda »Jutro« pozabilo priznati.

Dr. Andjelinić o demokratskem bloku

V razgovoru z dopisnikom splitske »Nove dobe« je dejal demokratski minister dr. Andjelinić glede ustvaritve Demokratskega bloka to-le:

»Kotliker poznam mišljenje svojih prijateljev, morem reči, da so skoraj vsi za refuzijo. Brez pretenzije lahko rečem, da sem jaz mogoče najbolj razpoložen za to refuzijo, s katero bi se okreplil takozvani prečanski element v Demokratski stranki in bi s tem narastel tudi vpliv Hrvatov. Zato sem jaz vedno in odločno zastopal idejo združitve demokratov s samostojnimi demokrati.

Toda ravno SDS je bila vedno proti refuziji in ni na spojitev nikoli resno mislila. Oni so z vprašanjem združitve obeh demokratskih strank igrali navadno politično igro in so mislili samo na to, kako bi nas prevarili.

Če bi oni iskreno mislili na združitev, ne bi v ta namen stavliali pogojev te ali one politične kombinacije v vladi v zvezi z odnosaji naših strank napram drugim strankam

v narodni skupščini. Katero vlado se bo podpiralo, to je vprašanje novoreformiranega skupnega kluba. Toda njihov glavni namen je zrušitev te vlade in v tem, da omogočijo sebi kakršnokoli kombinacijo, ne pa v združitvi demokratov, ki jim služi le kot zagrnjalo za njihove prozorne cilje. Zato spravljajo oni to združitev v zvezo z borbo proti današnji vladi. In še več! Zahtevajo kot pogoj za sodelovanje najožjo koalicijo s stranko g. Radića. Z eno besedo, oni zahtevajo od nas kot predpogoj, da zrušimo svojo lastno vlado in da sklenemo blok z g. Radićem, dočim smatramo mi predvsem za potrebno obstoj Demokratske stranke. Mi hočemo stranko in šele potem nje vpliv na narodno skupščino in na vlado, dočim hočejo oni samo vlado, magari za ceno razcepitve demokratov na deset frakcij.

Naglasiti moram tudi to, da oni vedno govorijo samo o »bloku« demokratskih strank, dočim govorimo in mislimo mi, želeči veliko jugoslovensko stranko, vedno le o »fuziji«

te skupine so bili izbrani iz fašistovskega osovja pri pošti, brzojavu, telefonu, itd. Glavno njih opravilo je sledeče: spremljanje vozov, ki vsebujejo vrednosti, nadziranje frankiranja pisemske pošte, nadziranje goljufij, pisemska cenzura, tajno nadziranje »sumljivega« poštne oseba itd.

2. Pristaniška milica. — Prva legija pristaniške milice je bila ustanovljena l. 1923. Štela je 2 skupini (reparti): eno v Genovu, drugo v Napolju. Danes ima vsaka večja laška luka pristaniško milico, ki jo novatišo direktno med mladimi fašisti. Opravlja posel pomorske policije, nadomešča javne stražnike po lukah, vodi patrulje proti kraji in tiho tapstvu itd.

3. Železniška milica. — Bila je tudi ustanovljena l. 1923. Nje moštvo je vzeto iz vrst železničarjev, upisanih v stranko. Steje 14. legij, ki odgovarjajo trinajstim železniškim odsekom kraljevine in delegaciji drž. železnice na Sardiniji. Njih peta je v Trstu. Ko horte in »commandi di stazione« so isti kot razni železniški odseki. Obstojta po vsem železniškem omrežju: 43 kohortnih poveljstev, 96 postajnih poveljstev, 70 postajnih podpoveljstev in 19 stražnih oddelkov. Prva linija tega moštva štelje oficalno 26.000 mož, druga pa ravno toliko.

Neprestana služba zahteva istčasno prisotnost 5000 miličnikov prve linije, ki opravljajo različen posel: policijski, kontrolni, nadzorni in stražni. Prisotni so v vseh vlakih. Kot povsod je bila tudi tu ta milica upostavljena, da nadzira osebo, kojega štiri petine so skrajno levitarsko orientirane.

obeh demokratskih strank v eno. Oni hočejo blok zato, da bi — skrivajoči se pod plašč g. Radića — tudi nam vsilili svojo brezglavo politiko, dočim zahtevamo mi v prvi vrsti fuzijo, ker bi s tem naša stranka s 102 poslancema postala središče političnega življenja in bi kot taka v narodni skupščini ustvarjala vse mogoče kombinacije na možnih nogah, predvsem z Narodno radikalno stranko, v katero koalicijo smo po mojem mišljenju tako mi kot radikali prisiljeni, če res želimo ureditev razmer v državi.

Blok med nami in samostojnimi demokrati je zgolj izigravanje in le fuzija, če se jo iskreno in pošteno ustvari, more služiti ureditvi in ozdravljenju naših političnih odnosov. Tendence bloka pa postaja še bolj odvratna, če se hoče v ta blok pritegniti še Radićevu stranko, ki ne vsebuje prav nič demokratskega in ki maže s svojo politiko obraz vseh poštenih Hrvatov že od leta 1918 pa do danes. Če se misli v tesni družbi z g. Stefanom Radićem — ki še danes govori o Zenovi — z g. dr. Kežmanom, g. prof. Maistrovićem in sličnimi reševati državo, jugoslovensko in demokracijo, potem bi jaz s svoje strani raje prepustil g. Radićevu, da on v njihovi družbi rešuje državo, jugoslovensko in demokracijo na način, kot je to delal s pokojnim g. Radićem, g. Velizarjem Jankovićem, g. Kostom Majkićem in drugimi leta 1925, ko je reševal parlamentarizem in volilno svobodo s presiljavanjem volilnih kroglic med vzkliki »Živio jugoslovenski Mussolini«.

Kako so boljševiki zvalili Savinkova v Rusijo.

Pred kratkim smo poročali o Burcevem odkritju, kako so boljševiški agenti provokaterji zvalili prof. Sulgina v Rusijo in kako je ta srečno ušel smrti. Sedaj poroča Burcev v svojem listu, kako je tudi Savinkov, eden najodločnejših revolucionarjev, kar jih pozna svetovna vojna, postal žrtev boljševiških provokaterjev.

Koncem julija 1924 je prišel Savinkov k Burcevu in mu povedal, da misli oditi v Rusijo, kamor ga kličejo njegovi pristaši, ki se hočejo z njim pogovoriti o zelo važnih stvareh. Za varen prehod sovjetske meje da so že poskrbeli njegovi pristaši. Burcev je odsvetoval Savinkovu, da izvede ta fantastičen načrt. Toda Savinkov se ni dal pregovoriti in je dejal: »Vrnem se v Rusijo, da pokažem emigrantom, kako treba umirati za domovino. S svojo smrtno obsodbo bom protestiral proti boljševikom.«

Burcev pravi nadalje, da sta Savinkovo pol v Rusijo organizirala Pavlov in Fedorov, ki sta bila istočasno člana Savinkove organizacije in agenta tajne ruske policije. Tem provokaterjem se je posrečilo, da so si pridobili zaupanje Savinkova in sicer s tem, da sta mu prinašala dopise uglednega člana Savinkove organizacije v Rusiji, Pavlovskega. Ta Pavlovski pa je bil od sovjetske policije zaprt in to je bilo Savinkovu neznan. Pavlovski si je imel izbrati ali med smrtno ali pa je imel postati agent sovjetske tajne policije. Odločil se je za poslednje. V zadnjem pismu na Savinkova je pisal Pavlovski, da ima nekoliko milijonov rubljev za Savinkovo organizacijo, da pa mora denar izročiti samo Savinkovu osebno. Obenem mu je priložil 20.000 frankov.

Savinkov je nato v spremstvu sovjetskih tajnih agentov odpotoval v Rusijo in tudi srečno prišel čez mejo. V Moskvi pa so ga že čakali agenti tajne policije, ki so bili o vsem dobro informirani. Na poti pa sta tudi oba spremljevalca vrgla krinko s sebe in Savinkov je znal pri čem da je. Ko je bil zaprt, se je vedel čisto mirno in se popolnoma udal v usodo, ki ga je čakala.

Sovjetska tajna policija pa je najbrže hotela uporabiti Savinkova v drug namen. Posrečilo se je Savinkova prepričati, da bi ruski monarhisti v slučaju zmage obračunali ravno tako s Savinkovom in njegovimi pristaši kot z boljševiki. Ravno Stalinova skupina da se hoče sporazumeti s Savinkovim, pri čemur jo pa ovira opozicija pod Trockim in Zinovjevom. Agenti tajne policije so obljubili Savinkovu amnestijo, če pred sodiščem prizna, da je boljševik in potem bi mogli zmerni komunisti skupno s Savinkovim nastopiti proti skrajnim.

Burcev pravi, da ni verjetno, da bi Sa-

vinkov tudi le minuto verjel boljševikom; temveč najbrže je hotel ta dogovor uporabiti za svoj namen, v nadi, da se mu posreči s pomočjo zmernih komunistov pobiti skrajne. Prepričan je bil, da bi njegova organizacija od boja v komunistični stranki močno napredovala. Toda zmotil se je. Boljševiki Savinkova sicer niso usmrtili, ali ga tudi niso pustili iz ječe. To pa je naglano Savinkova v smrt, ker ga je preveč grizla zavest, da je nasel boljševikom in tako se je vrgel s petega nadstropja skozi okno in obležal na mestu mrtve.

Fako je končal svojo pot veliki patriot in revolucionar — Savinkov.

Politične vesti.

— G. Vukičević je zadovoljen. Po večeršnji seji so novinarji čestitali g. Vukičeviću k uspehom. Vukičević jim je odgovoril: »Mi smo zadovoljni z rezultatom volitev v skupščini. Nam je manjkalo devet poslancev, ki so bolni, a razven tega ni treh članov Spahovega kluba v Beogradu. To pomeni, da je za nas 200 poslancev in mi smo lahko s tem zadovoljni.« — Ne morejo pa biti zadovoljni g. Davidović in nekateri demokrati, so pripomnili novinarji. — »Ne morejo biti vsi zadovoljni, ne more biti ves svet zadovoljen,« je odvrnil g. Vukičević.

— Značilna izjava ministra Kocića. Z ozrom na vesti o demisiji ministra Kocića, je izjavil min. Kocić, interpeliran od novinarjev, to-le: Ni govora o kaki ostavki. To je bum - bum. Kakšna govorica je to? Ali je bilo »Pravdi« tako težko, da bi mene telefonično vprašala, ko je slišala o tej verziji (se. Kocićevi ostavki). Na vprašanje novinarjev, kakšna je situacija, je dejal Kocić: »Situacija je sedaj bolj trdna, kakor je bila kdaj dosedaj.« — V tem hipu so bili znani rezultati glasovanja v skupščini. Novinarji so Kocića opozorili, da je dobil dr. Perić sedaj manj glasov, ko tedaj, ko je bil izvoljen za začasnega predsednika. Kocić je nato dejal: »Pa to se mora pojasniti. G. Ljuba Jovanović je bolan in ni mogel glasovati, Parežanin je na Dunaju, Srškić v Karlovih Varih, Milutin Dragović ni v Beogradu, a razven tega je še nekaj radikalnih poslancev odsotnih. Da vam dokažem, da so »pašiceve« absolutno za današnjo koalicijo, vas opozorjam, da so pašicevi sinoči zahtevali, da se njih glasovnice markirajo, da tako popolnoma dokažejo svojo privrženost današnji vladni koaliciji. V našem klubu je toliko frakcij, kolikor je ljudi v skupščini, ker na vse zadnje je vsak poslanec svoja frakcija.«

— Italija zahteva vedno več od Albanije. Iz Tirane poročajo, da so se odnosi med Rimom in Ahmedom zelo poslabšali. Ahmed Zogu je izkoristil italijanske želje po diplomatskem uspehu v Albaniji in priznal za velike materialne dobičke Italiji velike koncesije. Italijani pa so v zadnjem času zahtevali od Ahmeda novih koncesij, ki jih pa ni mogel sprejeti. Ko jih je odbil, so skušali Italijani s pomočjo svojih zvestih in dobro plačanih pristašev organizirati proti Ahmedu lastno skupino. Tudi so pričeli organizirati italijanske emigrante v tujini. Po nekaterih vesteh se pripravlja celo proti Ahmedu atentat. Vest je morda zaenkrat pretirana. Vsekakor pa je Ahmed v zelo težki situaciji, ker se mora tudi bati osvete od strani pristašev Cena bega. Italijansko - albanska idila pa se bliža vsekakor svojem koncu.

— Pravilen odgovor. Ker so Italijani zopet protestirali pri dr. Marinkoviću zaradi protitalijanske pisave našega tiska, je dr. Marinković odgovoril Boderu, da je v Jugoslaviji tisk docela svoboden in da nima vlada nanj nobenega upliva. Pri tej priliki pa je dr. Marinković opozoril italijanskega diplomata na pisavo italijanskega tiska, ki pa je samo vladen. Ta tisk pa neprestano zagovarja tezo makedonske revolucionarne organizacije in v zadnji času piše odkrito proti naši državi. — Pravijo, da je italijanski diplomat nato umolknil.

— Senzacionalno ozadje atentata na Cena bega. »Česke Slovo« piše: Na Dunaju je vzbudilo znatno pozornost nenadno potovanje dunajskega albanskega konzula Saracija v Prago. Konzul je ostal v Pragi neverjetno malo časa. Uspeh njegovega potovanja pa je bil interview, ki ga je dal objaviti v pondeljki štetvilki »Rana« (ki je list Kramarovihi demokratov. Op. uredu). V tukajšnjih informiranih krogih trde, da je bil namen konzulovega potovanja ravno ta interview, kajti iz njegove vsebine je jasno, da naj zakrije sledove atentata na Cena bega. V interviewu se namreč nekaj govori o albanski emigraciji v Rimu, kar pa nasprotuje osnovnim naukom logike. Emigrant je pač samo tisti, ki gre iz svoje domovine, ker ne soglašja z vladajočim režimom. Danes vlada v Albaniji italofilski režim in zato mora biti emigracija le nasprotnega mnenja, to je protitalijanska do Jugoslavije. Ta pa ne bi šla v Rim. Še manj pa bi Jugoslaviji prijazna emigracija streljala na Cena bega! Če torej konzul Saraci trdi, da je atentat na Cena bega izšel iz krogov emigracije v Rimu, potem se to ne ujema z dejstvi in to dokazuje, da se hoče nekaj prikriti. Nadalje pade v oči, zakaj je šel v Prago ravno konzul Saraci in zakaj je polagal toliko važnosti na objavo interviewa. Izvedelo se je tudi, da je šel Saraci sam za urednikom »Rane«. Tu tudi kroži vest, da je bil atentator na Cena bega, študent Beli pri potovanju skozi Dunaj pri Saraciju na obisku. Vrh vsega je znano delovanje Saracija za časa njegovega konzulskega delovanja v Bariju in pri raznih drugih posebnih dogodkih v Albaniji. Z ozirom na vse to ozadje se smatra naloga praške policije za silno težavno. Splošno začudenje pa je vzbudilo dejstvo, da ni praška policija — tako ko dunajska — podvela zadostnih varnostnih mer takoj na meji ali pa uprizorila pozneje v Pragi racijo na take elemente ko Beli, ko pa ste bili opozorjeni, da se atentat pripravlja in kdo je določen za atentatorja. Interes za uspeh preiskave je tu zelo velik in se sledi vsaki podrobnosti.

FAŠISTIČNA MILICA.

VI. Alpinske legije.

Glavno poveljstvo milice ravnokar organizira alpinske legije po vseh obmejnih pokrajinah. Spomladi so na pr. na slovesen način ustoličili 55. legijo, z imenom Alpina, v Gemoni. Ta obstoji iz treh kohort, prva je v Targentu, druga v Civaldu, tretja v Tolmezzu.

Gre tu za čisto nove oddelke, ki z ostalo milico nimajo ničesar skupnega. Alpinske legije so sestavljene skoraj izključno iz bivših vojakov alpinskih čet, ki so doma v goratih krajih na meji. Za enkrat še niso v permanentni službi, pač pa jih upokličejo pogosto za večje: na poletne manevre ali na zimске smučarske tečaj. Gorski vodniki so tudi zaposleni v »uraduc alpinskih legij.

Poveljništvo milice ima namen nadomestiti obmejno milico z alpinskimi legijami, kadar bo njih organizacija končana. Ni potreba še posebej naglasiti korist, ki bi jo imeli od take specializirane čete v slučaju mobilizacije. Ve se, da bo alpinska milica tvorila posebno skupino, ni pa še znano, ali se bo ta nova skupina uvrstila k trem že obstoječim specialnim skupinam.

VII. Posebne skupine.

Generalni inspektor general Ragioni ima neposrednje poveljstvo nad tremi posebnimi skupinami (reparti speciali) pošto - brzojavne, železniške in pristaniške milice.

1. Pošto - brzojavna milica. — Ustanovljena je bila oktobra 1925 in ima danes devet poveljstev; od teh je četrt v Trstu. Miličniki

VIII. — Gozdna milica.

Ta milica je najnovejšega datuma. Njena »avtonomna in specialna« organizacija jo napravlja neodvisno od drugih milic. Častniki 1. legije so bil zaprišeženi v Vidmu letos aprila meseca. Ta milica obstoja iz 7 legij in ene nezavisne kohorte, kojih moštvo po posebni naredbi ne sme presegati števila 5500 mož.

Gozdna milica nadomešča v vseh funkcijah glavno gozdarsko ravnateljstvo, ki so ga ukinitili. Vse moštvo obstoja iz uradnikov in uslužbencev tega ravnateljstva. Ob enem paži, da se izvršujejo ribarski in lovski zakoni. Vsaki gozdarski legiji poveljuje konzul, vsem skupaj pa general Boriani. Na njih programu je predvsem pogozdovanje golčav. Razen uradnikov bivšega šumarskega ravnateljstva imajo dostop vanjo samo popolnoma kvalificirani ljudje.

Ze dolgo se nikakor več ne govori o tem, da bi se milica razpusila, temveč je iz vsega to omenjenega razvidno, da se stori vse, da postane milica mogočno vojno orodje, da druga armada, ki je ravno tako važna kot vojaštvo. Sedaj se ve, da bodo v službo vojne uporabljali milico v bojni črti, izvzemvone nekat tisoč specialistov, ki jih rabi regu-larna armada. To je pred kratkim izjavil njen šef, general Bazan. Zato dobiva tudi milica polagoma vse potrebno orožje in opremo, ki jo ima vojska, kar vzbuja v tej precejšnji ljulobsumnost, da ne rečemo več.

(Konec.)

Slovenski izseljenec piše iz Argentineje.

Zarate, 11. sept. 1927.

Ljuba sestra, sedaj ti pa začnem pisati od začetka. — Kakor veš, sem se z dobro nado v srcu napotil iskat sreče letos 12. aprila iz Ljubljane. Na veliko soboto jutraj smo se odpeljali z ladjo Masilijo ob štirih iz pristanišča Bordeaux. Vožnjo smo imeli dobro, ker je bilo merje jako mirno; le dva tri dni nas je precej zibalo. Dolga je bila 19 dni in prijedrali smo 4. maja dopoldne v Buenos Aires, pa že ne s takim veseljem, kajti v Montevideo smo izvedeli, kakšna brezposelnost vlada v Argentini.

Bili smo v hotelu za tujce pet dni, v njem se je nahajalo ta čas kakih 2000 ljudi, vsi seveda brez posla, vsi so čakali, da jim direkcijska dala kakšno delo. Jaz pa nisem hotel čakati in sem iskal sam in z mano še štirje iz Novega mesta. Ker nismo dobili drugega, smo plačali vsak 5 pesov* agenciji, ki nas je poslala s krampi na progo, 481 km daleč od Buenos Airesa; tu smo delali 14 dni, na to smo nam znižali plačo in sva jaz in prijatelj zapustila kraj ter se napotila v Rosario.

Bila sva že brez denarja in dela iskala. Po treh govorit obadva nisva znala čisto nič. Po treh dneh sva zopet plačala po 3 pesose agenciji za delo na progi, kjer delajo večinoma sami Rusi. Prvič sem dobil 3.50 pesos na dan, se-Rusi. Prvič sem dobil 3.50 pesos na dan, se-Rusi. Prvič sem dobil 3.50 pesos na dan, se-Rusi. Prvič sem dobil 3.50 pesos na dan, se-Rusi.

Oba skupaj sva prihranila 17 pesos in nisva imela za vožnjo; vrgla sva kufre na ravnino in jo mahnila peš z nekim Poljakom iz Galicije, ki se nama je pridružil. Hodili smo 15 km nakar smo prežali na tovrni vlak; pa sreča nam ni bila mila. Jaz sem hotel nazaj v Buenos Aires (375 km), onadva pa v Santa Fe (295 km). Ko je prišel vlak za mene proti BA, skočim nanj, pa policija me je prišla in onadva tudi. Na policiji so nas izpraševali, pregledovali in nič izvedeli, ker nismo hoteli in tudi ne znali odgovorjati. Končno so nas izpustili, mi pa nazaj na koločvor; ker je bila že noč, smo se mogli skriti dvor; s katerim sva prišla zopet v Rosarina vlaku, s katerim sva prišla zopet v Rosarina vlaku, s katerim sva prišla zopet v Rosarina vlaku.

V Rosario bi dobil sedaj delo v neki nemški tovarni, le en teden bi moral čakati; ker pa prijatelj (on je vrtnar) ni nič dobil in ga nisem hotel pustiti samega, sva jo mahnila zopet peš; kufre sva pustila v gostilni, samo mojega malega sva vzela seboj. Hodila sva ves dan; z nočjo zopet skrivaj na tovrni vlak, jutraj iz njega in peš po progi naprej, ker česte ni tu druge. Obadva dni sva prehodila 104 km ter prišla v mesto Ramollo in prenočila. Jutraj pa na vse zgodaj na kolodvor, kajti v gostilni sva zvedela, da se nshaja tam družba, ki renovira progo; pri družbi sva dobila zopet kramp v roko in 3.50

* 1 peso = 24 Din.

pesos plače na dan; hrana je stala 1.20 pesos, ostanek 2.30.

Prijatelj je bil zadovoljen, da je dobil delo in jaz tudi, ker sva bila naveličana romanja in stradanja. Sedaj sva kupila kruha in mesa, in ga sama pekla; kurila sva s suho travo, ker drevesa v tem kraju ne vidiš; če pa je kje kakšna grmičevje, si ne upaš ponj, ker gorje, če te zaloti gospodar! Bil bi nesrečen pri teh poldivjih ljudeh.

Ko sem se na progi dobro najedel, sem se spomnil obljube in sem delal zato le par dni. Na dan sv. Petra in Pavla sem jo zopet mahnil naprej, pripravljen na vse; hodil sem nepretrgoma ves dan, zvečer pa sem srečno ušel in se skril v tovrni vlak, ki me je pripeljal nazaj v Buenos Aires. Tu sem delal ob slabi plači od 4. julija do konca meseca in videl, da vse skupaj ni nič. Iskal sem boljega. Sedaj sem začel s časopisom v roki, ker sem že toliko naučil, da sem vedel, kje se iščejo delavci, seveda ključavničarji, tgr sem izučil. Dobil sem delo in ga zopet izgubil ali pustil in le toliko povsod zaslužil, da sem jedel.

Ko sem bil zopet brez dela, sem dobil dva Srba, ki sta prodajala časopise in nekaj boljše zaslužila, nego s krampom; takoj sem se le obrti poprijel. Ko sem šel prvi dan po časopise, sem jih najprvo pregledal, če iščejo kje ključavničarje. Res je iskala neka družba 6 armatorjev - monterjev. Takoj sem pustil nezačeti novi posel in se šel javit, bil sem sprejet 12. avgusta s plačo 6 pesos dnevno. Delo bo trajalo 7 do 8 tednov, potem bo pa že konec zime in morda tudi več dela. Moje delo je dosti nevarno, ker je v višini 30 metrov; delamo v pristanišču velikanske rezervoarje za petrolej; sedaj sem torej tukaj in mogoče pojdem z družbo, ko bo stavba gotova, v drug kraj. Najtežje je to, da ni stalnega posla, zato se pa selijo vsi iz kraja v kraj in tako napravijo z iskanjem in vožnjami ves zasluzek.

Sedaj imamo še zimo; 21. septembra se začne pomlad. Hudega mraza ni, le burja zelo brije, nekako tako je, kakor pri nas v novembru ali marcu. Ljudje so več kot polovica tujci, Italijani in Španci; kar je pa pravih domaćinov, so pa poltrni in poldivji. Zemlja je povsod ravna, kamna ne vidiš. Buenos Aires je veliko mesto z več kot dvema milijoni prebivalcev; v sredini je zelo čisto, predmestja so umazana, okolica pa neverjetno nečedna. Na par kilometrov od sebe stoje koče, sezidane iz blata, v njej stanuje gospodar, hlapci njegovi pa v šotorih. Jaz sedaj stanujem v restorantu za 2 pesos dnevno; hrana je dobra in sem se toliko zredil, kolikor sem preje shujšal.

Za Janeza bo bolje, da ostane doma, tudi če bi dobil kakšno delo, ne verjamem, da bi bil zadovoljen.

Sedaj naj bo dovolj, pa drugič še. Pozdravlja brat Frane Lešnjak.

upravitelja Doberšek iz Prevalj in Juvanič iz Remšnika. Prvi je pokazal žalostno stanje našega povprečnega otroka, v kakih prilikah živi in kako se razvija, ter kaj vse upliva na njegove telesne in duševne zmognosti. Drugi pa je predložil pred vsem gospodarske in socialne prilike svojega šolskega okoliša. Ta ogromni in v vseh podrobnostih izdelan statistični material ne nudi razveseljive slike, ampak nesporno. Zato zasluži, da bi se zanj zanimali vsi faktorji, katerim je na tem, da se vsaj najbolj kričeči slučaj omili in da se zgoji nov in zdrav rod, ki bo mogel uspešno bojevati boj za obstanek. Oba referata sta pokazala takorekoč na dlani naravnost katastrofalno propadnje našega otroka in našega obmejnega ljudstva.

Ker se razprave niso končale radi svoje pestrosti in zanimivosti že v nedeljo dopoldne, so se nadaljevale ob nekoliko manjši udeležbi še v nedeljo popoldne pod vodstvom znanega reformatorja naše vzgoje dr. Zgeča.

Pribiti je pa treba še eno dejstvo ob tej priliki. Naše učiteljstvo še ni izgubilo idealizma, kljub mizernemu stanju, ki tlači vse državne uslužbenke in kljub silnemu upravnemu birokratizmu, ki kakor menda v vseh panogah naše uprave, tako tudi v prosvetni mori veselje do dela in samolastnega udejstvovanja. Drugod take pokrete država izdatno podpira, ali pa jih vzame sama v roke. Saj se zavedajo, da kakor si bode vzgojila država svoje bodoče državljane, taka bode tudi ona sama. Pri nas pa se za to ne zmeni nihče. Le idealizmu posameznikov se moremo zahvaliti, da se vsaj gibljemo tudi na teh poljih in da imamo sploh še nekaj stikov z naprednejšimi narodi.

Mislamo, da je že vendar enkrat čas, da se preneha s tistim pririvanjem za ministrske stolčke in se začne na drugih poljih s sistematičnim delom. In eno izmed najvažnejših vprašanj, je vprašanje vzgoje in pouka naših bodočih državljanov!

„Kmetijski list“ na novih potih.

Za zbornične volitve je »Kmetijski list« čisto preokrenil svojo smer. Pred letom dni, ko je bila situacija v Zbornici natančno ista ko sedaj, je bil še odločen protivnik vsakega sodelovanja s SDS. Še pred dvema mesecema, ko je šel boj za skupščinske volitve, je tudi še oznanjal »Kmetijski list«, da je sodelovanje s esdeesarji nemogoče. Danes je nakrat drugega mnenja in v svoji zadnji številki lomi kopje za esdeesarsko listo. Zakaj? Stvarnih razlogov za ta preokret ni, razven seveda, če je koalicija med Radičem in Pribečevićem tako globoka, da je merodajna tudi za politiko kmetijske stranke v Sloveniji. V tem slučaju se seveda preokret ne čudi, temveč se le čudimo dobrotnosti radičevcev, da ne vidijo, kako bodo pri koaliciji s SDS samo trpeli. Kajti ne glede na to, da bo v programatičnem oziru SKS samo izgubila in da bo njena propaganda s kmetjsko mislijo po zvezi z esdeesarji samo trpela, bo tudi v tem strankarsko - tehničnem oziru SKS le na slabšem.

In »Kmetijski list« potrjuje to sam, ko poroča o volitvi župana v Metliki. Nekoč je bila Metlika trdnja v rokah SKS. Počasoma pa je esdeesarsko »prijateljstvo« oslabilo pozicijo SKS in tako so pri zadnjih občinskih volitvah, dobili esdeesarji 9, SKS 6 in SLS 2 odbornikov. Čeprav pa so imeli esdeesarji več odbornikov, vendar je bil po vsej verjetnosti izvoljen za župana g. Dako Makar, ki je pristaš SKS. Daleč naokoli je pač znan g. Makar kot zaslužen delavec, a tudi kot zvest naprednjak, kar je zlasti dokazal s svojim vzgladnim delom pri »Sokolcu«. Kako velik ugled je vedno užival g. Makar v svojem okraju, dokazuje tudi to, da so ga prosili, da sprejme kandidaturu na njihovi listi in da bi bila njih prošnja bolj sigurno uslišana, so se upali g. Makarju ponuditi celo mate-

rične dobrine, vsled česar je bila njih prošnja tem energičnejše odklonjena.

Kakor poroča »Kmetijski list« je bila večina na »Meščanski listi« (tako se je imenovala esdeesarska) izvoljenih odbornikov za to, da naj bo župan g. Dako Makar. Polagoma pa so dosegli esdeesarji, da sta na tem stališču vztrajala samo še dve odbornika, kar bi pa zadostovalo, ker bi bilo razmerje 5:7 v korist g. Makarja. Sedaj pa so pritiskali esdeesarji — tako poroča namreč Kmetijski list — na oba klerikalca, da sta se še ta odločila proti g. Makarju in posledica tega je bila, da je bil izvoljen za župana g. Golja.

Tako poroča »Kmetijski list« in njegove besede so zgoverni opomin, kakšne koristi bo za SKS. zveza s SDS. Samo želimo, da bi si vodstvo SKS ta opomin vzelo k srcu, ker zelo se bojimo, da bo SKS še zelo glava bolela, če bo mesto samosvoje kmetjske vodilo le esdeesarsko politiko.

BREZUPNA PRIKRIVANJA BLAMAZE.

Gospodje, ki ne znajo niti sestaviti kandidatne liste, bi hoteli sedaj skriti svojo blamazo z očitki, da tudi druge liste niso bile brez pomanjkljivosti. Brezupen napor!

Zakaj esdeesarska trgovska lista ni bila razveljavljena vsled kakih pomanjkljivosti, temveč zato, ker je ni predlagalo sto volivcev. To je fakt, vse drugo pa je samo mahanje po zraku, ker niti ena druga lista ni imela tega nedostatka. Če je kdo na obrtniški listi napačno označen, potem je to samo dolgočasno zvonjenje po toči. Ko je bila doba reklamacij, je bil čas napake popraviti, sedaj pa je prepozno in brez vsakega smisla.

Nekateri preveč inteligentni volivci tega seveda ne bodo razumeli, če pa so ti edina rešitev za esdeesarsko barko, potem res ne moremo verjeti, da bi priplavala k bregu.

Da bo pa traparija popolna, piše esdeesarski tisk na eni strani, da je lista g. Ogrina pravzaprav neveljavna, na drugi strani pa kliče dobrovoljce na plan, da ta neveljavna lista ne zmaga!

Logika pač ni zaveznic esdeesarskega ti-ska.

Opozarjamo na današnji koncert zagrebškega pevskega društva »Kolo« pod vodstvom zborovodje Srečka Kumarja. Zbor Kolašev s solisti dr. Benkovič, Beletto, Klasič, O. Kolb in Križaj izvaja dr. Sirolov oratorij: Zivot in spomen slavnih učitelja svete braće Cirila i Metodija, apostola slavenskih. Delo, ki je bilo z največjim uspehom izvajano po Kolaših na glasbenem festivalu v Frankfurtu 3. julija t. l., bo brez dvoma tudi v Ljubljani napravilo največji utis. Oratorij je izredna glasbena umetnina in »Kolo« ga bo izvajal v pozni jeseni letošnjega leta tudi na svojem velikem koncertu na Dunaju. Za koncert vlada veliko zanimanje, predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Razpravljanje o delovni šoli v Mariboru.

Pedagoški krožek v Mariboru in odsek UJU ljubljanskega poverjenišstva za delovno šolo sta priredila v Mariboru 15., 16. in 17. t. m. tridnevni tečaj razpravljanja o delovni šoli s praktično razstavo, ki je kazala uspeh takega pouka. Tečaj je bil namenjen z razstavo vred pred vsem učiteljstvu, ki se zanima za nove pridobitve na polju vzgoje in pouka. Dostopna sta bila pa tudi lajikom. Glavni dan razprav je bila nedelja, med tem, ko je zborovalo v soboto v razstavnih prostorih mariborsko uč. društvo, v ponedeljek pa mestno, ki je tudi obravnavalo te probleme. V soboto popoldne in v ponedeljek so posetili razstavo mariborska učiteljska v spremstvu profesorjev. Tudi pri teh posetih so bili informativni referati.

Zadoščenjem moramo povdariti, da je

bil cel tečaj zelo posrečen in je vzbudil zlasti med učiteljstvom nepričakovano zanimanje. Saj je v nedeljo dop. prisostvovalo razpravam nad 100 učiteljev in učiteljic, ki so prihitali iz vseh delov Slovenije na lastne stroške in vsled lastne inicijative v Maribor, da se seznanijo z novim pokretom, o katerem so drugi naprednejši narodi napisali že cele skladnice teoretičnih in praktičnih razprav. posebno dobra stran tega tečaja je bila v tem, da se ni prav nič teroriziralo, ampak se je ugotavljalo vse le na podlagi lastnih izkušenj, in opazovanj in na podlagi lastnega praktičnega dela. To praktično delo pa je najbolj poudarila razstava učitelja Vranca, ko je pokazal enoletni poizkus delovne šole VI. razreda v Studencih pri Mariboru. Zelo zanimiv material sta razstavila tudi

treba in pokaži, da si pameten fant — mož!

Rococo: Čujem in poslušam. (Odide.)

Drugo dejanje.

Na tugu.

Rococo: Pravite, da hočete reforme? Imeli jih boste!

Nezadovoljnež: Govori!

Rococo: Reformirajte sebe!

(Nezadovoljnež se posvetojuje.)

Nezadovoljnež: Dobro! Sprejemamo tvojo kraljevsko ponudbo, toda imeti hočemo polno moč!

Rococo: Tu imate kraljevo pooblastilo, da postanete moralni, štedljivi, trezni, čednostni, redni in pošteni. Zadošča?

Nezadovoljnež: To zadošča. (Odidejo.)

Tretje dejanje.

Pri Mogulu.

Mogul. Finančni minister.

Finančni minister: O veliki Mogul, kakšnega peklerskega reformatorja si nam poslal z Rococom! Temelji družbe se gibljejo!

Mogul: Kaj pa je?

Minister: Pregovoril je nezadovoljneže, naj sami sebe reformirajo. Prijeli so ga za besedo in zdaj postajajo trezni.

Mogul: No, saj to je dobro!

Minister: Dobro? V državni blagajni je primankljaj 14 milijonov davka na žganje. Kje naj jih zdaj vzamemo?

Mogul: Štirinajst milijonov ne pobereš kjersibodi. Obdavčiti moramo torej vino, punč in konjak.

Minister: Ne gre! Potem se pobuni desnica. Ali se pa izsli in družba izgubi z njo najtrdnjšo oporo.

Mogul: Pa kaj naj storimo?

Minister: Tega ne vem in prosim vsled tega, da razpolaga vaše veličanstvo z mojim mestom. (Odide.)

(Pride minister za luksuz.)

Mogul: Za božjo voljo, kaj pa je zopet?

Minister: O, veliki Mogul, poslal si ne-

srečnega reformatorja. Pridigal je, naj nezadovoljneži reformirajo sami sebe. In zdaj so postali varni. Družbi preti polom: kanalje ne potrebujejo več ne tobaka, ne kave, ne sladkorja. V državni blagajni manjka 27 milijonov prispevka za carino.

Mogul: Štirinajst in sedemindvajset je 41 milijonov. Kje naj jih vzamemo? Potem moram obremeniti vino in svilo s carino.

Minister: Nima zmisla! Potem se izsli desnica in družba izgubi svojo najmočnejšo oporo. Moram vam vrniti posle, ki ste mi jih poverili. (Odide.)

(Minister za vojsko pride.)

Mogul: Kakšno nesrečo mi ti prinašaš?

Minister: O, veliki Mogul, kakšnega nespetnega reformatorja si poslal k nezadovoljnežem!

Mogul: Kaj je storil?

Minister: Dal jim je kraljevo pooblastilo, da se smejo reformirati! In zdaj izjavljajo nezadovoljneži, da ne bodo več vršili vojaške dolžnosti, ker je po zakonu in evangeliju prepovedano, prijeti meč v roke. Vsled tega sem primoran odstopiti. (Odide.)

Mogul: Stvar postaja nevarna! Zdi se, da družba ne sloni baš na čednostih. Tega reformatorja moramo zatajiti.

(Minister za dinastijo pride.)

Minister: O, veliki Mogul vladar po božji milosti. Družba razpada. Satanskemu reformatorju se je posrečilo, pripraviti nezadovoljneže do tega, da so postali moralni in zdaj preklicujejo dinastijo dano prisego, ker se jim zdi nemoralno podpirati dinastijo! Kaj storiti!

Mogul: Imamo vojsko!

Minister: Nimamo vojske! Tudi ta je postala moralna! (Odide.)

Mogul: O, gorje ti, Lama, da si mi dal tak nasvet! Kaj storiti!

(Pride Lama.)

Lama: Da, zdaj je nesreča tu! Prokleti Rococo jim je dovolil, da reformirajo sebe. Zdaj

so izstopili iz državne cerkve, ker se jim zdi nemoralno, podpirati nauk, v katerega ne verjamejo.

Mogul: Kako bo to končalo?

Lama: Izseliti se moramo! To je vse. Nobene dinastije, nobene vojske, nobene cerkve! No, bilo je boljše, ko so bili nemoralni. Zdi se, da je temelj družbe vendarle nemoralna.

Mogul: Kaj naj storimo!

Lama: Pusti, da bomo nemoralni!

Mogul: Nel! Kaj ni srednje poti? Kaj če bi prišli družbo reformirati?

Lama: To bi res ne bilo narobe!

Mogul: Pomni, da pravim mi! Nezadovoljneži se s takimi občutljivimi zadevami ne smejo pečati.

Lama: Če bo pomagal zopet Rococo, se moram izseliti!

(Mogul zažvižga.)

Pride Rococo.

Mogul: Osel si, Rococo. Ne poznam te več!

Lama: Ne poznam te več!

Mogul: Toda pameten monarh ne odpušča nikogar nezadovoljnega! Poglej, Rococo!

Rococo: Odlikovanje!

Mogul: Kot izraz mojega osebnega spoštovanja tvoje dobre volje. Za tvojo dobro pamet ne dam ničesar!

Lama: Kot izraz moje osebnosti hvaležnosti... (Hoče izročiti Rococoju znamenje milosti.)

Rococo: Hvala! (Odide.)

Mogul: Ta reformator je družbi škodoval. Lama: On zaničuje milost našo!

Mogul: Pričnimo zdaj z našim delom izpreobrnjenja pri reformiranih nezadovoljnežih. Ne bo tako lahko, da jih znova demoraliziramo. Toda...

Lama: V imenu troedinega Boga! Na delo! Družbo moramo rešiti! Nebo in zemlja naj preideta, toda družba mora ostati!

—

Dnevne vesti

»PIJANI SVINJSKI PASTIRJI.«

V polemiki z jugoslovanskimi listi je zapisal »Popolo d'Italia«, glavni organ fašistovske stranke in čegar glavni urednik je Arnaldo, Mussolinjev brat silno podel napad na jugoslovanski tisk. Med drugim piše ta list, da smatra italijanski tisk za popolnoma odveč, da bi razpravljaj z jugoslovanskim tiskom, ki razpravlja o mednarodni politiki kakor pijani svinjski pastirji.

Konstatiramo, da se je ves tuji tisk nad to psovko grazil.

S tem smo zadovoljni in to je naše zadoščenje. V še večje zadoščenje pa nam je, če vidimo, da so tam preko že tako brez moči, da je njih edino orožje še — predmetna psovka!

— **Ljubljanska oblastna skupščina** se sešane k rednemu letošnjemu zasedanju začetkom novembra. Dan še ni določen. Skupščina ima predvsem sprejeti proračun za prihodnje leto.

— **Revizija zakona o taksah.** Po odredbi finančnega ministra se prične v najkrajšem času z revizijo zakona o taksah. Finančno ministrstvo je pozvalo vse zainteresirane javne korporacije, da sporoče pismeno svoje predloge.

— **Ureditev luk.** Prosvedno ministrstvo je zahtevalo od vseh pomorskih gradbenih sekcij poročila o stanju popravilnih del v posameznih lukah. V kratkem bo vzpostavljena posebna komisija, ki bo pregledala dela na licih mesta.

— **Ustanovitev mornariškega muzeja.** Jadranska straža je započela akcijo za ustanovitev mornariškega muzeja. Za novo ustanovo ima nabranih že mnogo interesantnih predmetov.

— **Naredba o odpiranju in zapiranju trgovin.** Minister za socialno politiko dr. Gosar je izdal naredbo glede odpiranja in zapiranja trgovin in drugih obratov. Naredba zahteva strogo izvajanje določb glede osemurnega delavnika ter velja začasno samo za Ljubljano, projektirano pa je, da se razlegne njena veljavnost polagoma na vso državo.

— **Studije v inozemstvu.** Prosvedno ministrstvo razglasa, da si mora vsak naš dijak, ki hoče študirati v inozemstvu, izposlovati za to od prosvednega ministrstva dovoljenje.

— **Učiteljska disciplinarna sodišča.** Prosvedni minister je odredil, da se imajo sestaviti nova oblastna učiteljska disciplinarna sodišča. Po novi uredbi so člani teh sodišč: 1 sodnik kot predsednik, oblastni šolski nadzornik in po en učitelj meščanskih in osnovnih šol.

— **Razporeditev zdravnikov.** V ministrstvu za narodno zdravje je izdelan ukaz o razporeditvi zdravnikov-začetnikov, ki so letos promovirali. Izpolnejo se skoraj vsa mesta po bolnicah in drugih sanitetnih ustanovah.

— **Napredovanje učiteljev.** V prosvednem ministrstvu je podpisan daljši ukaz o napredovanju učiteljev in učiteljic v višje skupine.

— **V finančnem ministrstvu** je podpisan ukaz o imenovanju novih davčnih in drugih v resort finančnega ministrstva spadajočih uradnikov.

— **Stanovanjsko sodišče I. stopnje v Ljubljani** naznanja, da se bodo prihodnje razprave za dodelitev stanovanj vršile dne 24., 25., 26., 27., 28. in 29. oktobra t. l. Razpis 16 stanovanj, ki se bodo nakazovala, je nabit na uradni deski stanovanjskega sodišča, soba šte. 6, kjer se vlagajo tudi prošnje za ta stanovanja.

— **Gledališki liste.** Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani nas naproša, da objavimo sledeče: Ker prihajajo dnevno od strani abonementov gledaliških lož pritožbe, da niso prejeli »Gledališkega lista«, jih tem potom obveščamo, da je vračunan pri plačilu lože samo en izvod »Gledališkega lista«, ki se pošilja abonentu, na katerega ime je loža oddana. Na željo se »Gledališki liste« pošilja tudi drugim posetnikom lož proti celoletni naročnini 70 Din za en izvod.

— **Na dr. Krekovi meščansko-gospodinjki šoli v Zg. Šiški pri Ljubljani** se prične prvi šesttedenski večerni kuharski tečaj dne 3. novembra t. l. Udeležence tečaja z dežele lahko dobe za ta tečajja stanovanje in preskrbo v zavodu. Pojasnila daje in priloge sprejema do konca tek. meseca vodstvo gospodinjke šole v Zgornji Šiški.

— **50 razredov brez učnih moči.** V mari-borski oblasti je 50 razredov brez učnih oseb. Na več enorazrednicah se sploh še ni pričelo s poučevanjem. Dobro bi bilo, da bi prosvedna uprava v doglednem času ta nedostatek odpravila.

— **Kako se v Prekmurju rešuje šolsko vprašanje.** Kot poroča »Učiteljski Tovariš«, se je dovolila protestantom zopet verska šola. »U. T.« povdarja, da je ta odredba kvarna za prekmursko šolstvo. Verska šola je bila pred tremi leti ukinjena in združena z državno šolo. V to versko šolo pa se je — kar znači, da jo ljudje odklanjajo — vpisalo samo 30 otrok. »Učiteljski Tovariš« zaključuje članek: »Nadejamo se od naših oblast, da nastavijo na šolo slovenskega populnoma zmožne učne osebe in ne le slovenske, da silo lomeče.«

— **Za praško razstavo slovenskega modernega slikarstva** sta darovala Narodni galeriji člana častnega predsedstva gg. dr. Fran X. Lukman, rektor univerze in dr. František Besl, čl. konzul v Ljubljani, vsak po 100 Din.

— **Licitacija mizarskih del.** Gradbena direkcija obvešča vse zainteresirane, da se vrši dne 15. novembra 1927 v računskem oddelku ministrstva za zgradbe v Beogradu I. ofertna licitacija za mizarska dela na zgradbi ministrstva šum, poljoprivrede i voda v iznosu 5,957.474.40 Din. Natančnejši pogoji so razvidni iz oglasa, ki je nabit na uradni deski pri Gradbeni direkciji v Ljubljani, Turjaški trg 1/I.

— **Razpisi učiteljskih služb v ljubljanski oblasti.** Kakor doznavamo, bo na jesen v ljubljanski oblasti razpisanih več učiteljskih in upraviteljskih mest v stalno nameščenje.

— **Razpisano mesto namestnika državnega pravdnika.** Višje državno pravdnništvo v Ljubljani razpisuje mesto namestnika državnega pravdnika v Mariboru. Prošnje je vložiti najkasneje do dne 16. novembra 1927.

— **Razpisana sodniška mesta.** Pri okrajnem sodišču v Mariboru se odda eno mesto okrajnega sodnika in tri mesta sodnikov. Prošnje je vložiti do dne 25. novembra 1927 pri predsedništvu okrajnega sodišča v Mariboru. — Pri okrajnem sodišču na Vranskem je razpisano mesto sodnika. Prošnje je vložiti do dne 25. novembra 1927 pri predsedništvu okrajnega sodišča v Celju.

— **Naši delegati za mednarodno prometno konferenco v Pragi.** Naši delegati za mednarodno srednjeevropsko konferenco v Pragi so: pomočnik generalnega direktorja Leonid Franič in zastopniki posameznih železniških direktorij Milan Petek (Ljubljana), Mihajlo Jovanović, Miloš Vujić, Josip Horvat in Josip Briski. Konferenca bo določila vzorni red mednarodnih vlakov za leto 1928-29. Delegati so že odpotovali.

— **Iz učiteljske službe.** Premeščeni so učitelji oziroma učiteljice: Franjo Ložar iz Sv. Florjana v Doliču v Šoštanj, Ivan Štibler iz Sv. Antona na Pohorju k Sv. Marku niže Ptuj, Ivan Resman-Znanc iz Dražgošč kot začasni šolski upravitelj v Žužem, Mihaela Resman-Znanc iz Orehovice v Žužem, Jožica Komel iz Cankove v Dolnjo Lendavo, Avgusta Zigart iz Sv. Jerneja v Slov. Goricah k Sv. Lenartu v Slov. Goricah ter Marica Kos iz Buč v Podsedro. Za otroško vrnarico v Slovenjgradu je imenovana Franja Gorisek, nadštev. otroška vrnarica v Dolnji Lendavi, II. mešč. šoli v Mariboru sta prideleni Marija Vodušek, učiteljica pri Sv. Barbari v Haložah in Marica Maroh, učiteljica osnovne šole pri Sv. Lovrencu v Slov. Goricah.

— **Kakšna je duša današnje žene?** V društvu madjarskih učiteljic v Budimpešti je predaval te dni škof Šmreczenyi o temi: »Današnje dekle«. Škof je pozval v svojem predavanju vse prisotne na najodločnejšo borbo proti današnji ženski vzgoji. Cerkveni knez je dejal: Današnja ženska mogoče v duši ni slaba, toda njena duša je prazna.

— **Chamberlin poleti z 20 potniki preko oceana.** Te dni je bil prirejen v Filadelfiji na čast Chamberlinu, ki je drugi preletel ocean, slavnosten banket. Na banketu je imel Chamberlin govor, v katerem je izjavil, da namerava poleteti prihodnje poltje na ogromnem letalu z 20 osebami iz Amerike v Evropo. Aeroplan bo opremljen s štirimi motorji. Dolžina kril bo znašala 100 metrov. Razven 20 potnikov vzame Chamberlin seboj še pet pilotov.

— **Numerus clausus za žide na madjarskih univerzah.** Madjarski ministrski predsednik in prosvedni minister sta te dni izjavila, da se numerus clausus za žide na madjarskih univerzah v kratkem odpravi. Prosvedni minister Klebersberg je pripomnil, da je bil on vedno proti omejitvi števila židovskih študentov na univerzah, povdarjal je, da je uvedel numerus clausus njegov prednik.

— **Tudi Madjari bi radi poleteli preko oceana.** Madjarski aviatik Stefan Doboš, eden od pionirjev madjarske aviatike, namerava poleteti iz Budimpešte v Newyork. Polet bi trajal 60 ur, stroški so preračunani na 150 tisoč pengő (pol milijona dinarjev). Madjarski aeroklub je finansiranje tega poleta odklonil, sedaj je uvedena akcija, da bi finansirala polet madjarska aristokracija.

— **Zanimivi podatki iz statistike mesta Budimpešte.** Budimpeštanski mestni statistični urad je izdal statistiko, ki vsebuje med drugim zanimive podatke o dohodkih prebivalstva. V Budimpešti je 500.000 oseb, katerih dohodki izvirajo iz zaslužka, prav toliko pa znaša število oseb brez zaslužka. Vsega skupaj znaša zaslužek budimpeštanskega prebivalstva 2 milijardi madjarskih kron na leto. Število žensk, ki zaslužijo, znaša 94.642. 54.000 žensk zasluži izpod 1.000.000 kron. Najvišji zaslužek ženske znaša 11.000.000. Po več kot 10.000.000 zasluži v Budimpešti 1850 oseb, preko 100.000.000 pa samo 9.

— **Tujski promet v italijanskih lukah.** Kot poročajo iz Rima, se je izkrcalo v italijanskih lukah meseca avgusta 14.137 potnikov, med njimi 7355 tujecev. Po državljanstvu je bilo: 1251 Angležev, 219 Francozov in Belgijcev, 682 Nemcev in Avstrijcev, 2261 iz Severne Amerike, 203 iz Južne Amerike, 1570 iz balkanskih držav, 1169 pa iz raznih drugih držav. Od 1. januarja do 31. avgusta t. l. se je izkrcalo v italijanskih lukah vsega skupaj 67.284 potnikov napram 64.048 v isti periodi t. l.

— **Nove rumunske znamke.** V Rumuniji bodo z mesecem januarjem, ko bo končano dvorno žalovanje po umrlem kralju Ferdinandu, izdane nove znamke. Znamke bodo opremljene s sliko mladoletnega kralja Mihaela.

— **Soprog transoceanske letalke gospodične Elder.** Ruth Elder hoče, da se jo nazivlja kot letalko »gospodičino«, dasi sicer ni gospodična, temveč gospa. V tem oziru se razlikuje od feministk — »starih devic«, katerim navadno ni všeč, če jih nazivljajo »gospodična« niti v privatnem življenju, kaj šele, kadar vrše službo, če imajo kak poklic. Soprog gospodične Elder je brzojavil svojji boljši polovici, ko so jo potegnili iz morja, da jo smatra za najboljši hrabro »deklet« ter jo pričakuje hrepeneče v Balbo-i (ob Panamskem kanalu). Ubogi možiček je moral pretrpeti »peklenske« muke. Ko so ga vprašali, zakaj ni pregovoril svojo ženo, da ne bi bila skušala poleteti preko oceana, je odgovoril z odklonilno gesto, da bi bilo vse pregovarjanje zaman, ker si je vtepla v glavo, da mora poleteti na vsak način preko oceana. Zanimivo je, da ameriško žensstvo

radi junaškega čina Elderjeve ni prav nič navdušeno. Nasprotno: Politikarica mrs. Franklin D. Roosevelt se je izrazila kratko in jedrnat: »Bila je neumnost!«, mrs. Winifred, ustanoviteljica lige za duševno delo pa je dejala: »Dobra tipkarica koristi splošno-sti mnogo več!«

— **Ana Csillag — žrtev »bubikopfa«.** Kot poroča berlinski »Börsenkurier«, je bil odprtjen te dni v Berlinu nad premoženjem družbe z o. z. Ana Csillag konkurz. »Börsenkurier« pripominja, da je konkurz posledica konjunkture, ki je nastala z modo »bubikopfa«.

— **Naočniki za konje.** Amerikanski zdravnik dr. Emons je dognal, da je nekako 10 odstotkov dirkalnih konj kratkovidnih. Zdravnik je napravil pri nekaterih konjih poskušnjo z naočniki. Kot trdi, se je stvar sijajno obnesla. Konji, ki so dobili naočnike, niso samo bolje videli, temveč tudi bolje dirkali.

— **Hude obsodbe pri sodišču v Mitrovici.** Te dni je bil končal v Mitrovici proces proti ciganski vlomilski tolpi, ki je ogrožala dalje časa vso Vojvodino. Člani tolpe so bili: Andrej Sarkovski, starejši Andrej Sarkovski, Janko Dobrosav, Boško Dobrosav, Kučhar Dobrosav in Jurij Lakota. Ko so vlomilski šestorica pripeljali v dvorano k razglasitvi obsodbe, so žene hudodelecev napadle paznike z noži. Obstojala je nevarnost, da delinkventi pobegnejo. Pazniki so morali rabiti orožje. Obsojeni so bili: Jurij Lakota na 5 let in 1 mesec (zaradi poskušnega bega), oba Sarkovski-ja po 10 let in 1 mesec težke ječe, ostali trije pa po 10 let in 2 meseca težke ječe. Državni pravdnik se je zadovoljil z odmero kazni, dočim je zagovornik vložil proti obsodbi ničnostno pritožbo.

— **Kašavski kanibali pred sodiščem.** V kratkem se prične pred kašavskim sodiščem proces proti slovaški ciganski tolpi. Proces bo trajal več mesecev. V preiskovalnem zaporu je 33 ciganov, med njimi 4 ženske. Orožništvo je preiskalo do sedaj 21 roparskih umorov, 17 roparskih napadov in več slučajev kanibalstva. Zaslišanih bo več sto ciganov.

Med. univ. dr. France Logar,

špecialist za zobozdravništvo in ustne boleznini ordinira vsak dan od 10. do 12. in od pol 3. do 5. ure razven ob sobotah popoldne in ob ponedeljkih popoldne v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 14/I.

— **Bestialni umor.** Pri Cassanu ob Addi so našli v reki grozno razmesarjeno truplo, kateremu je manjkala glava, roke in spodnji deli nog. O storilcu doslej ni še nobenega sledu.

— **27 sleparskih hazardistov na češkoslovaških vlakih.** Na vlakih na severnem Češkem je goljufala že dalje časa tolpa hazardistov na rafiniran način potnike. Lopovi so operirali tako-le: Dva od njih sta vstopila v isti vagon, sedla drug drugemu nasproti ter tingirala, da sta si popolnoma tuja. Čez nekoliko časa sta se jela razgovarjati, nakar je pozval eden drugega, da naj igra z njim na karte. Pričela sta igrati. Dobil je skoraj vedno oni, ki je bil povabljen, da naj igra. Na eni prihodnjih postaj je vstopilo par njihovih tovarišev. Tudi ti so pričeli igrati. Imeli so prav tako »srečo« kot prvi. Na ta način so zvalili tuje osebe, da so se spustile z njimi v igro, te pa so pošlene »oskubili«. Policija je aretirala doslej 27 takih tičkov. Praška železniška direkcija je vsled teh goljufij kartanje v vlakih kratkoma prepovedala.

— **Velikanska spionažna afera v Letlandiji.** Kot se šele sedaj doznava, je prekorajčil v noči od 10. na 12. t. m. rusko-letlandsko mejo pri Silupe-u mlad mož, ki se je takoj prijavil letski obmejni policiji. Ruska straža je oddala za njim več strelcov, radi temne noči pa ga niso pogodili. Mlad mož je imel na sebi uniformo G. P. N. (sovjetskoruska politična policija, naslednice Čeke. Izjavil je, da ima poročati važne stvari, ki jih je pa pripravljn zaupati samo kakemu večjemu vladnemu uradniku. Še isto noč je prišel k njemu državni sekretar Rubulis s preiskovalnim sodnikom. Mlad mož se je legitimiral kot tajnik oddelka G. P. N. Nikitin. Potegnil je iz žepa obrabljeno bilježnico, vso popisano s šiframi. Dešifriral je tekst ter opisal špionažno organizacijo v letlandskih obmejnih krajih do najmanjših podrobnosti. Na podlagi njegovih verodostojnih informacij je bilo aretiranih še tisto noč 23 osumljencev, pozneje pa še 10. Samo dvema se je posrečilo pravočasno pobegniti. Afera je vzbudila v vsej Letlandiji ogromno senzacijo, predvsem zato, ker so težko kompromitirane različne uradne osebe, zlasti pri obmejni straži.

— **Ukraljeni mrtveci.** Te dni so izkopali na pokopališču v Czernovicah več trupel italijanskih vojnih ujetnikov, ki so umrli tam za časa svetovne vojne. Trupla so položili v krste, krste pa so naložili v velike zaboje ter jih ekspedirali po železnici v Konstanco. Ko se je ustavljal vlak v Hatni, so vlomili neznan lopovi v voz ter odnesli, prepričani, da jim je padel v roke bogat plen, najtežji zaboje.

— **Mater proglasil za mrtvo, da je izvalil od sorodnikov denar.** Na graškem centralnem pokopališču se je pred dnevi zbrala večja množica ljudi, ki je hotela izkazati poslednjo čast neki umrli dami. Čudno pa se je vsem zdelo, da ob napovedani uri ni bilo videti ne duhovnika, ne rakve. Končno je povedal grobar čakajočim pogrebem, da za ta dan sploh ni napovedan nikak pogreb. Še sumljivejša pa je postala zadeva, ker tudi 21 letnega sina, pomožnega delavca Anton Schütz-a ni bilo nikjer videti. Dva dni

popreje je namreč Schütz obvestil bližnje in daljne sorodnike o smrti svoje ljubljene matere ter pri tej priliki izvalil od njih večje zneske, s katerimi naj bi kril pogrebne stroške. Čez čas je orožništvo izsledilo premetenega sleparja in ga aretiralo. Njegova mati namreč še živi in je popolnoma zdrava. Izprijeti sin je hotel namreč priti na cenen način do denarja, pa si je dovolil to neokusno šalo. Sodišče je sleparskega sina obsodilo z ozirom na to, ker si je dovolil že pred dvema leti slično šalo s teto, na šest mesecev ječe.

— **Neprodirna megla na angleški obali.** Iz Londona poročajo, da je te dni trčel francoski parnik »St. Brienc« ob obalo pri Jersey-u. Nesreča se je zgodila zaradi goste megle. Obstojala je nevarnost, da se parnik potopi. Na parniku se je vozilo 300 potnikov. Slična nesreča se je pripetila parniku »Mariane«, ki je ostal 5 dni brez pomoči. Kapetan in dva mornarja ladijske posadke so bili tako izmučeni in izčrpani, da so jih odpravili v bolnico. Trojica je namreč vztrajala 24 ur brez hrane v naporni službi.

— **Usodepolna srebrna poroka.** V Haagen-u se je ob priliki neke srebrne poroke zastrupilo s torto 32 oseb. Torta je bila napravljena na domu svatov. Zdravniki do sedaj še niso podali svojih izjav.

— **Krjava ljubzenska drama v Nizzi.** V enem od elitnih hotelov v Nizzi se je odigrala tedni krvava ljubzenska drama. 27-letni Grk Emanuel Notaras je ustrelil svojo zaročenko. Motiv za dejanje je bilo dejstvo, da je dekle Notarasa vedno bolj poredko obiskovalo, vsled česar je jel ljubosumni mladenci dvomiti o njeni zvestobi. Ko je prišla predvčerajšnjim deklica zopet k njemu, je zaklenil sobo ter jo z dvema streloma usmrtil, nakar je izvršil samomor.

Ljubljana.

— **Ljubljanska župa JPZ** ponovno pozivlja vse ljubljanske pevce in pevke kakor tudi ostalo občinstvo, da se v obilnem številu udeleže sprejema odličnega zagrebskega pevskega društva »Kolo«, ki prispe danes ob 6. uri zvečer v Ljubljano. Po sprejemu popeljemo drage goste z godbo Narodnega glasbenega društva »Sloga« v sprejeto do hotela Union, kjer se vrši ob 8. uri koncert. Pokažimo z obilnim posetom svojo bratsko naklonjenost do milih nam gostov.

— **Dr. Josip Benčan**, specialist za ženske bolezni, je imenovan za primarija novoustanovljene oblastne ženske bolnice in se preseli koncem prihodnjega tedna na svoje novo mesto.

— **Učni tečaj** za tuje jezike in strokovne predmete društva »Merkur« se prične v kratkem. Prijave društveni pisarni Gradišče 17/I. do 25. oktobra. — Odbor.

— **Merkurjev plesni tečaj** se namerava prirediti tudi letos. Prijave društveni pisarni Gradišče 17/I. do ponedeljka 24. oktobra. — Odbor.

— **Koncert hrvaškega pevskega društva »Kolo«.** Po velikanskem uspehu koncerta na letošnjem festivalu v Frankfurtu n/M. je izvajalo »Kolo« dr. Širolov oratorij Sv. Cirila in Metoda ob velikanski udeležbi dvakrat v Zagrebu. Drugi koncert se je vršil pretekli ponedeljek 17. t. m. v zagrebskem opernem gledališču. Kritiki se o izvedbi izražajo zelo laskavo, predvsem podčrtavajo sijajni nastop solistov gg. Betetta in Križaja. Koncertno občinstvo vabimo, da se tega velepomembnega koncerta udeleži v kar največjem številu in si preskrbi vstopnice v predprodaji v Matični knjigarni, da se izogne navalu na blagajno pred koncertom.

— **Ljubljanski Sokol.** Narodni dom, priredi v proslavo 50 letnice rojstva prvaka slovenskih pesnikov Otona Župančiča v prvi polovici novembra t. l. predavalni in recitacijski večer, na katerega že sedaj opozarjamo. — Dne 30. novembra pa priredi v proslavo Ujedinjenja akademijo, na kateri nastopijo izbrane vrste vseh oddelkov.

— **Angleško sukno** za moške obleke najfiniše kvalitete dobite po solidnih cenah pri Francu Pavlinu, Gradišče 3.

Celje.

c— **Dolge obraze** so imeli včeraj razni gospodje, ko so čitali uvodnik v svojem »lajbžurnaluc«. Tako silno so se že navadili vsak dan polagati radikalno stranko in g. Vukičevića na mrtvaško postelj, pa so čitali nakrat v »Jutru«, da z esdeesarsko kombinacijo ni nič. In počasi je šlo tudi celjskim esdeesarskim generalom v glavo, da morda SDS res nič več nima tiste moči v Beogradu, ko nekdanj. Zato pa je na nje še zlasti uničujoče vplivala vest, da je bila esdeesarska trgovska lista razveljavljena in da se danes »es svet smeji SDS, ko ne zna sestaviti niti kandidatne liste. Ni čuda, da se število dolgih obrazov stalno množi. Naj bodo gospodje potolaženi, ker niso oni edini, ki imajo dolge obraze. Tudi tisti vlagatelji, ki so pogledali v prazne kase Slavenške, imajo dolge obraze. Sedaj bi mogli eni ko drugi ustanoviti lepo procvitajoče društvo gospodov z dolgimi obrazi.

c— **Počasi pa gotovo.** Pred nekaj dnevi se je vršila pod vodstvom dr. Senekoviča tretja anketa za regulacijo Hudinje. Pri seji je bil navzoč tudi ing. Fišer v imenu oblasnega odbora. Kmalu se ustanovi vodneregulacijska zadruga, ki naj izvede nadaljnja dela.

c— **V Zagreb** se je preselil te dni splošno priljubljeni mag. pharm. Vojko Arko. Dosedanje svojo lekarno, ki jo je kupil od g. Rauscherja, je prodal lekarnarju Tončiču iz Brežic.

c— **Iz policijske kronike.** Schmitz Hermina roj. 1911 v Mariboru in tja pristojna je bila aretirana in odgonskim potom v domačo občino odvedena, ker ni bila zaposlena, niti ni imela sredstev za preživljanje. — Dne 18. t. m. je Ivana Okorna, rudarja iz Griž, napadel in ugrizel v stegno noge trgovca Avg. Favaja. Okorn se je šel lečit sam v bolnico, psa pa je živinozdravnik preiskal in ga k sreči našel zdravega, g. Favaj pa bo stroške povrnil.

Nastopno predavanje g. L. Böhma.

Sinoči je imel v univerzitetni dvorani novo nastavljeni docent ljubljanske univerze g. dr. Ludovik Böhma svoje nastopno predavanje, ki ga je otvoril ob številni udeležbi naših pravniških in gospodarskih krogov dekan pravne fakultete g. dr. Bilimović s kratkim pozdravnim nagovorom.

G. dr. Böhma je izvajal med drugim sledeče:

»Ker nameravam v zimskem semestru predavati o temi »Uvod v narodno gospodarsko politiko«, mislim, da ni neumestno pri nastopnem predavanju baviti se s svetstkim gospodarstvom, katero spaja vsa narodna gospodarstva sveta v eno celoto.

Omenim naj nekaj temeljnih pojmov o svetstvem gospodarstvu in svetstko gospodarski politiki, ker sem mnenja, da mora vsled katastrofalnega pojava svetstke gospodarske krize pač vsakdo zavzeti svoje stališče na pram pobijanju te krize in se temu nihče ne more odtegniti. Vsled prepletenosti svetstkega gospodarstva se mora tudi naša država čutili tangirano pri uvozu in izvozu, denarnem trgu in prometnih črtah, katero nalogo bo mogla reševati bolj učinkovito kot dosedaj predvsem s izboljšanjem svojih luk.

Internacionalna izmenjava dobrin se je vršila že v starih časih, toda njen enostaven način in skromen obseg kmalu nista več ustrezala naraščajočim potrebam. O pravem svetstkem gospodarstvu pa moremo govoriti šele takrat, ko se je pričelo z vsestransko izmenjavo tudi manj vrednih produktov. To se je zgodilo nekako v sredini prejšnjega stoletja, ko je para zamenjala enostavne javnice in vozove z živalsko vprego. Drug važen faktor je bilo rapidno naraščanje prebivalstva, ki ga posamezne države niso mogle več preživljati. Nastala je nujna potreba dobrin za prehrano in naraščajočo industrijo.

Pojavile so se razne doktrine, tako liberalna, naj se v vsaki deželi to proizvajala, kar je ta dežela najbolj primerna (internacionalna delitev dela). Kmalu pa ji je stopila nasproti načelo gospodarske avtarkije in imperializma.

Svetstko gospodarstvo je polagoma pritegnilo v svojo službo ves svet, tako suho zemljo kot Ocean in končno še celo zrak. Razvilo se je velikansko premikanje ljudskih mas (zlasti v Severno in Južno Ameriko), napredovala je izmenjava živil in dobava surovin in pričelo se je internacionalno potovanje kapitala. Tako je šlo do leta 1914.

Z dnevom izbruha svetstke vojne pa je svetstko gospodarstvo popolnoma prestopilo. Pri tem so bile obšutno prizadete tudi one države, ki niso posegle v vojno. Tako n. pr.: Holandija, kateri je bila Nemčija nekako varilna zaledje. Vsled črte, ki so jo potegnile okrog Nemčije Anglija, Francija in drugi zavvezniki, je trpela tudi ona. Nastalo je obšutno pomanjkanje živil.

Zastala je svetovna trgovina in Nemčija v prvi vrsti ni mogla več izvažati svojih industrijskih izdelkov in uvažati potrebnih stvari. Celotna svetstka tonaža je zastala za 15 milijonov registrskih ton.

Desorganizaciji svetstkega gospodarstva se tudi takoj po sklenitvi miru ni dalo pomagati. Razni narodno gospodarski praktiki

in teoretiki, ki so bili poklicani v to, da na novo organizirajo svetstko gospodarstvo, niso bili kos svojih nalogi. Nastala je težava, najti nove formule, ker so elementi narodnega in svetstkega gospodarstva konstantni faktorji, ki se bistveno ne dajo prealterirati. Dva takaka konstantna faktorja sta: zemlja, katere produkcijo moremo sicer z različnimi sredstvi spraviti na gospodarski optimum, a prav nič več (isto velja za podzemne naravne zaklade), in pa človek, čegar etične in drugih strani se bistveno ne dajo spremeniti.

Države stare industrije so že med vojno spoznale, da jim bliža konkurenca tam, kjer tega preje nikoli niso pričakovali. Vse mlade države so stale na stališču, da se morajo avtarkično emancipirati. To je bilo opaziti zlasti v latinskih republikah Južne Amerike (Brazilija, Argentina, Čile), v Afriki (burske republike), na Japonskem itd.

Po vojni je vse postalo še slabše. Dve veliki državi (Nemčija in Avstrija) sta bili uničeni in ogromna Rusija je bila pri svojih 22 milijonih kvadratnih kilometrov in 170 milijonih ljudi popolnoma izločena iz svetstkega gospodarstva. Evropska ekspanziona industrija je bila uničena, ker je bila dirigirana izključno na vojno industrijo.

Tudi mlade države v Evropi so se skušale emancipirati, ne samo politično, nego tudi gospodarsko, od svojih prejšnjih gospodarstev, tako n. pr. Baltičke države, Poljska, Rumunija, naša država itd., kar se jim je več ali manj posrečilo.

Simptome zmanjšane svetstke gospodarske produkcije moramo iskati v padcu delovne sile, padanju trga, skrajšanem delovnem času, velikanskih socialnih dajatvah, podporah brezposelnim, reparacijah, odplačevanju ogromnih vojnih dolgov itd. Vsa Evropa je obubožala vsled tega. Kupna želja je danes tukaj, ni pa kupne moči vsled valutarnega uničenja.

Prihajajo v poštev še stvari političnega in upravnega pomena. Tako je mogočni demokratski val, od katerega se je toliko pričakovalo, čisto razočaral. Ideja demokracije, aplicirane na narodno gospodarstvo, se je izjalovila.

Svetstko gospodarski politiki so hoteli rešiti krizo s krajnim izkoriščanjem delovne sile pod najskromnejšimi izdatki in dosego gospodarskega optimuma, vendar ti nasveti za rešitev niso dali nič novega in so bili samo kombinacija starih gospodarskih formul.

Optimistični narodni ekonomski mnenja, da je še vedno trikrat toliko kontinenta neizrabljenega, kakor ga je potrebno za današnje stanje svetstkega ljudstva. Toda vpraševati moramo Saharo, južne neprimerne kraje itd.

Končno naj omenim še podonavsko konferencijo, ki naj bi združila vse obdonavske narode na gospodarskem polju. Večina v vseh zainteresiranih državah se je izrekla proti njej. Nastali sta tudi ideji »Panevrope« (ki pa ni nič novega, saj datira že od Napoleona dalje) in »Mittelevrope«. Vsi ti nasveti so jako klavirni in zelo malo vsebujejo.

Glede naše države sem mnenja, naj se nikar ne lovi za fantomi, marveč naj se raje oklene realnosti.

damu in tako tudi naši. Kajti navajeni so na primeroma suho vreme in gorski zrak (nizek zračni tlak), dočim vlada v Amsterdamu zelo vlažen klima z močno spremenljivim vremenom. Pri tem moramo še vpoštevati, da leži Amsterdam 2—4 m pod morsko gladino ter ima vsled tega zelo visok zračni tlak. Zato je človek prva dva, tri dni zelo truden, zaspan ter ima malo teka. Večkrat se pojavi tudi mrzlica. Če se pa to enkrat premaga, potem se hitro navadimo na vlažen in težak zrak. Priporočati je v takih slučajih trikot-perilo. Na vsak način pa je velike važnosti, če bodo vzeli tuji atleti v svoj trening-program tudi dolge sprehode v močni megli ali zelo vlažnem deževnem vremenu, eventualno v bližini rek in jezer. Da pa pri spremenjenem zračnem tlaku še vedno dosežejo sporlni uspeh, morajo na vsak način najmanj pet dni pred startom priti v Amsterdam.

Angleški nogomet. Sobotne nogometne tekme so bile izredno dobro obiskane: 60.000 ljudi je gledalo tekmo med Evertonom in Liverpoolom 1:1, 45.000 jih je prisostvovalo matchu Aston Villa:Sunderland 4:2, 40.000 pa tekmi Arsenal proti Leicester City 2:2 itd. Na prvem mestu stoji Newcastle United in Bury s 14 točkami iz 10 iger. V 2. diviziji pa si je priboril Chelsea s svojo zmago v Southamptonu 4:2 prvo mesto.

Iz mednarodnega ringa. Italijanski bokser težke kategorije Bertazzolo, ki je pred kratkim k. o. potolkel prejšnjega evropskega prvaka Erm. Spalla, bo nastopil 20. novembra proti Georgu Cooku. — Svoječasni svetovni bokserki prvak Jack Dempsey se je pobotal s svojim prejšnjim managerjem Kearnsom, s katerim se je bil hudo sprl. Kearns bo umaknil svoje tožbe proti Dempseyu in bo v bodoče zopet managerjal svojega starega varovanca. — Manager Fugazy je tožil znane bokserja Paulina in njegovega managerja Mayerja na plačilo 4450 dolarjev, ki sta si jih od njega izposodila, toda ne plačala.

Sportni duh. Bilo je na pariškem dirkališču na startu: vse je z napetostjo opazovalo start posamičnih dirkačev. Ravno kar se je odpeljal neki dirkač in Divorne je stopil na starino črto. Tedaj uide nepričakovano zrak iz srednje pneumatike. S strahom premišlja Divorne, kaj stori v tem tako kratkem času do starta. Ali naj sam izmenja zračnico? Nemogoče! Ali naj odstopi? Nikdar! Strogo pravilni starter ni kazal niti najmanjše volje, da odgodi Divornov start. Ne preostaja mu torej nič drugega, ko izmenjati zračnico. Toda preden je Divorne začel, so mu priskočili njegovi tovariši in tekmovalci na pomoč. Franconi, Alti in drugi so delali mrzlično in natanko na fatalno sekundo je stal Divorne na startu. In glej: njegova neomajna volja in veselje nad prijateljsko pomočjo njegovih tekmecev je učinila, da si je Divorne priboril eno najlepših zmag. — Moremo li najti boljše spridevalo sportnega mišljenja, kakor pomagati svojemu tekmeču v trenutku, ko natančno vemo, da mora isti brez naše pomoči odstopiti?

BORZE,

dne 21. oktobra 1927.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 0—22.86, Berlin 13.545—13.575, 13.56), Budimpešta 9.955 do 9.985 (9.97), Curih 1094—1097 (1095.5), Dunaj 9.985 (8.015), London 0—276.7, New York 56.64—56.84 (56.74), Praga 168—168.80 (16.40), Trsta 309.125—311.125.

Beograd. London 276.3—2771, New York 56.61—56.81, Milan 309.25—311.25, Dunaj 7.9975—8.0275, Budimpešta 9.935—9.965, Berlin 13.5475—13.5775, Bruselj 7.915—7.945, Bukarešta 35.15—35.65.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.775, London 22.25375, New York 518.35, Pariz 20.355, Milan 28.34, Praga 15.365, Budimpešta 90.65, Bukarešta 3.23, Dunaj 73.175.

Efektii.

Ljubljana. Celjska 164—0, Ljubljanska kreditna banka 135—135 (135), Prašlediona 850—0, Kreditni zavod za trgovino in industrijo 160—0, Veveče 133, Ruše 0, Šešir 104 do 0, Stavbna družba 56—0.

Blagovna tržišča.

Ljubljanska blagovna borza. Les: Tendencja za trame čvrsta. Zaključenih je bilo 8 vagonov tramov merkantilnih, po kupčevi novi, fco vagon meja po 300. — Deželni pridelki: Tendencja za žito mirna. Zaključen ni bilo.

To in ono.

KAJ VSE JE SE DANES MOGOČE.

Zaradi zaljenja časti se je te dni zagovarjal pred sodnim dvorom v Dresdenu patriarh aranske sekte H. Sauermann. Kot vzrok procesa se navaja neka proklamacija na Arance, ki jo je po volji Sauermanna in drugih sličnih korifej izdal v Wiesbadnu dr. Fr. Freytag.

Proklamacija je dvignila mnogo prahu, nova sekta pa je postala splošno znana po vsej Nemčiji. Aprila meseca l. 1925 je izšla v Jeni neka brošura, ki je imela kot odgovornega izdajatelja podpisane Sauermanna. V Wiesbadnu je dalje obstojal tudi aranski poizvedovalni odsek. Aranci so podeljevali plemstvo in doktorske titule.

Oblasti so se pričele zanimati za to gibanje Arancev in dognale so, da je dr. Freytag, prvomestnik te sekte, bivši živnozdravnik, ki ga je sodišče spoznalo za duševno bolnega. Ugotovili so nadalje, da je Sauermann, vrhovni patriarh vseh veroizpovedi, nekdanji kmetijski delavec, ki je bil že večkrat kaznovan zaradi goljufije in raznih drugih prestopkov. Zadnja kazen je znašala nič manj kot dve leti in štiri tedne.

Dne 3. aprila pa je bil objavljen v »N. Leipziger Zeitung« daljši članek z nadpisi »Štirinajst let krivično podeljevali plemiške in razne akademske časti.« — Umobolni poglavar države — predkaznovani goljuf kot knez univerzalne cerkve. V tem članku je bila opi-

sana vsa zadeva, posebno pa se je pisec bavil z umobolnim živnozdravnikom Freytagom in nekdanjim kmetovalcem Sauermannom. Članek je navajal številne osebe, ki so nasledle goljufom, češ da sekta podeljuje odlikovanja, izstavlja diplomatske potne liste itd. Misleč, da je državni pravdnik dr. Fischer, ki je sodrnik »Leipziger Zeitung«, pisec članka, se je Sauermann protivil pri saškem justičnem ministrstvu ter izjavil, da je objavil dr. Fischer v »N. L. Z.« nezaslišen, drzen, lažljiv članek o njem in verski instituciji ter da je s tem žalil njega, dr. Freytaga in aransko sekto.

Zaradi te vloge pri sodišču, se je imel Sauermann zagovarjati. Pred sodiščem je Sauermann vztrajal na trditvi ter izjavil, da je le on užaljen in ne dr. Fischer, ki je njega imenoval goljufa. Državni pravdnik dr. Fischer je zanikal, da bi bil on pisec, pač pa je priznal, da je postregel listu z nekaterimi točnimi dejstvi, da na ta način obvaruje javnost raznih goljufij.

Sodišče je Sauermanna obsodilo na globo 200 zlatih mark, odnosno v slučaju neizterljivosti na 20 dni zapora. Da je sodišče obsodilo obtoženca samo na to minimalno vsoto, je iskati vzrok v tem, ker je sodišče spoznalo, da ima opraviti s skrajno omejenim možem.

PEČENA JETRA, ZDRAVILO PROTI SLABOKRVNOSTI.

Dunajski profesor, dvorni svetnik dr. Pal je ob priliki neke seje referiral o težkih slučajih slabokrvnosti. Več ameriških zdravnikov je dognalo, da se slabokrvnost odpravi, če vživa bolnik konsekvantno dalje časa pečena jetra. Uspehi, tako trdi zdravnik, so bolj zadovoljivi, kot pa v onih primerih, ko se za zdravljenje uporabi transfuzija krvi.

Dr. Pal, ki je uporabljal v poslednjem času ta način zdravljenja, pričuje izjavam ameriških tovaršev. Potrebno je, da vživa bolnik skozi tedne goveja ali pa telečja jetra. Naravna potreba je, da se enoličnost v hrani ublaži. Bolniku bi se uživanje pečene jeter sčasoma zagnusilo. Da se to prepreči, je potrebno, da se uporablja pri kuhi vse mogoče začimbe. Jetra pa morajo biti pečena — ne pa pražena.

Kemične sestavine zdravilne moči, ki jih vsebujejo jetra sicer še niso znane. Nepobitno pa je dokazano, da ta snov eksistira in da učinkuje na ta način, da draži kostni mozek, ki producira kri. Dokazano je, da se bela krvna telesa množe, če vživa bolnik jetra.

KNEGINJA V SIROTIŠNICI.

Te dni je umrla v sirotišnici v Miskolczu starejša dama iz knežje rodu Baresay. Njen oče je bil bogati veleposelnik Ivan Baresay, direkten potomec knežje roduvine, ki je v 17. stoletju vladal pod turškimi protektoratom na Sedmograškem. Charlotta Baresay je poročila veleposelnika grofa Kosardi-Kun-a, od katerega pa se je po par letih zakona ločila. Poročila se je nato z nekim Ludwig Geseney-jem. Usoda pa je bila za njo kruta: nesreča jo je zasledovala na vseh življenjskih poteh. Njen drugi mož je umrl; posestvo pa je bilo na javni dražbi prodano. Sin iz drugega zakona, mlad konjeniški oficir, je izvršil samomor, očetu Baresaju pa so bila posestva, po zasedbi Rumunije, sekvestrirana. Prvi soprog grof Kosardi-Kun, ki je kavalirsko skrbel za ločeno ženo, je tudi umrl, a v oporoki ji ni zapustil ničesar. Nekega dne je prišla gospa Geseney, ločena Kun, rojena kneginja Baresay obubožana iz Rumunije v Miskolcz in prosila za sprejem v tamkajšnjo ubožnico. Te dni je smrt napravila konec sirotnemu življenju obubožane kneginje.

Tunel pod Gibraltarjem.

Pariška akademija znaosti in zveza francoskih civilnih inženjerjev proučavata v zadnjem času vprašanje gradnje predora pod Gibraltarjem. Na ta način naj bi se namreč ustvarila direktna zveza med Parizom in Marokom preko Madrida.

Južno od Gibraltarja je morje globoko 900 do 1000 m, morska ožina pa meri tam 14 km. Radi velike globline naj bi se prestavil tunel bolj proti zahodu. Predor naj bi se izviral od vauverskega zaliva ravno do Tangerja. Dolg bi bil 48.2 km, od tega bi odpadlo 32 km na črto pod morskim dnom. Morje je globoko na enem mestu 396 m. Bolj proti zapadu je globina sicer še manjša, znaša namreč samo 3000 m, vendar bi bil pa tunel v tem slučaju daljši, dolg bi bil namreč 52.9 kilometrov. Zato so se odločili za črto Vauqueros — Tanger.

Električen vlak bi prevozil tunel približno v 30 minutah. Promet bi znašal maksimalno, če treba, 120 vlakov na dan, kar odgovarja dnevnomu efektu 120.000 ton.

Gradnja bi trajala 6 let. Stroški so proračunani na 800 milijonov peset.

Dani bi na gradnjo rentirala, bi bilo seveda treba izpolniti maroško železniško omrežje.

Anekdota.

Ko je prisostvoval Shakespeare nekoč uprivedu in hrvaška, ampak židovska. Rosenbergovitvi v hvata »Riharda III.«, je opozoril igralca, ki se je razgovarjal zelo živahno in nežno z mlado krasotico. Shakespeare je stopil neopazen bliže ravno v trenutku, ko je dejala deklica svojem partnerju: »Ob 10. potrkaj traktar na vrata. Vprašala bom: »Kdo je?«, ti pa odgovori: »Rihard III.« — Shakespeare, ki je bil velik prijatelj nežnega spola, je prišel pred stanovanje deklice pol ure pred dogovorjenim časom, potrkal in odgovoril kot sta se bila dogovorila deklica in njen častilec. Deklica je odprla vrata in Shakespeare je vstopil. Ko pa je deklica prevarovala opazila, je bila sprva zelo ogorčena, vendar jo je pa prijazen Shakespeare kmalu potolažil. Ob dogovorjeni uri je potrkal pravi ljubimec. Shakespeare je odprl okno ter tiho vprašal: »Kdo je?« — »Rihard III.«, je odgovoril zaljubljeni mladenič. — »Rihard,« je repliciral Shakespeare, »je prišel prepoznati: Viljem Osvojitelj je trdnjavo že zavzel.«

Prosveta.

VCERAJSNJA PREMIJERA »LJUBEZNI V TRI ORANŽE«

Je uspela v vsakem oziru nenavadno dobro in je bila v čast ljubljanskemu gledališču. — Glavna zasluga na uspehu gre dirigentu g. Štritofu, ki je po dolgem trudu dosegel, da se je sploh uprizorilo to znamenito delo ruskega komponista. Ovacije, ki jih je priredila publika po 2. dejanju g. Štritofu, so bile več kot zaslužene. Ko omenjamo g. Štritofa, moramo z vso pohvalo omeniti tudi orkester in za zbor. Zlasti orkester je bil blesteč. — Od solistov gre v vsakem pogledu prvenstvo g. Betettu, ki je bil kot pevec in igralec na višku. Od drugih solistov zasluži posebno priznanje g. Banovec, Kovač in ga. Thierryjeva in gđ. Ribičeva. Treba pa je tudi pohvalno priznati, da so se za uspeh premiere potrudili vsi brez izjeme in le tako je bilo mogoče, da je uspela nad vsako pričakovanje dobro. — Zaslužen je tudi bilo, da je publika po 2. dejanju poklicala na oder režiserja g. Šesta in mu priredila iskren aplavz.

Komedija izvrstnega komediografa Ludvika Theme »Lokalna železnica« se vprizori v soboto dne 22. oktobra prvič na Sentjakobskem gledališkem odru. Snov je popolnoma enostavna, razumljiva vsakomur, zato pa je dejanje polno komičnih situacij in pristnega humorja. Obšutno vabimo, da si ogleda to predstavo. Sobotna predstava je namenjena abonementu in drugemu občinstvu. Vstopnice so v predprodaji v trgovini gosp. Peter Sterk nasl. Miloš Kazničnik, Stari trg 18. — V nedeljo 23. oktobra se vrši prva repriza.

Vse žestilce Ciril Metodске ideje opozorjamo na prvo ljubljansko izvajanje oratorija sv. brata Ciril in Metod, ki ga izvaja jutri v soboto zvečer ob 20. uri v Unionski dvorani slavno hrvaško pjevačko društvo »Kolo« iz Zagreba.

Razstava narodne umetnosti. — Opozorjamo kompetentne kroge, da je mestna občina Bern javila Mednarodnemu inštitutu za umstveno sodelovanje v Parizu, da priredi leta 1931 ali 1932 razstavo narodnih umetnosti. Inštitut je čestital mestu Bernu na tej iniciativi in obljubil svoje sodelovanje. Naloga našega ljubljanskega odbora za umstveno sodelovanje bi bila, da v zvezi z našimi umetniki pripravi udeležbo slovenske narodne umetnosti na tej razstavi.

Kratke vesti.

Proces proti morilcu Cerna bega bo decembra meseca pred praško poroto.

Francoska socialistična stranka je sklenila, da bo vsak njen član izključen iz stranke,

če bi se udeležili proslave desetletnice oktorske revolucije v Rusiji.

Stavka španskih rudarjev v Asturiji je končana.

Sport.

Službena objava smuško-tehničnega odbora JZSS. Poziv na olimpijski trening. Training se vrši pod vodstvom ing. Tunold Thorleif Hansen-a, in sicer sledeče: 1. trening olimpijske smuške vrste v dobi od 20. novembra t. l. do konca januarja 1928. 2. Training smuških skokov vsako nedeljo. 3. Štirinajstredni tečaj v svrhu spopolnitve posameznikov v smuški tehniki, in sicer v drugi polovici meseca februarja 1928. — Interesenti za trening vseh treh skupin naj javijo svoje naslove (ne glede na to, da so morda že prijavljeni za olimpijski trening) do 5. novembra t. l. tajniku smuško-tehničnega odbora JZSS F. Koprivi, Ljubljana, Aleksandrova 14, (Palača TPD). — Za olimpijski trening naj po možnosti nominira vsak klub vsaj po enega svojih krmarjev. Trenira lahko tudi krajšo dobo, vendar pa samo do konca decembra. Vstop v olimpijski trening po 1. januarju ne bo dovoljen. Training se bo vršil predvidoma v Kranjski gori, Dovjem in Bohinju. Udeleženci, ki bodo absolvirali celotni olimpijski trening, naj bodo bodoči učitelji smučarstva v svojih klubih. — Vse stroške oskrbe za dobo treninga nosijo udeleženci sami. Preskrbljeno pa bo za najnižje cene. — Vse eventualne informacije daje smuško-tehnični odbor. — Tajnik.

Vojaske pete, ki je stavil na udeležence najvišje zahteve, se je vršil pred kratkim na Nižje Avstrijskem. Obsegal je sledeče discipline: plavanje na 100 m, tek s strojno puško na 100 m, tek čez zapreko na 100 m, metanje ročnih granat na določen cilj in končno marš v polni bojni opremi. Izvzemši plavanje so se vršile vse konkurence v polni bojni opremi, torej z jekleno čelado, karabinko, tornistrom s 15 kg prtljage itd. Prvo mesto si je priboril četovodja Franc Tušek, ki se je šele nedavno proslavil kot izborni maratonski tekač.

Amsterdamski klima. Za kontinentalne prebivalce, ki stanujejo v suhih, razmeroma visoko ležečih krajih, je potovanje v obmorske kraje vedno zvezano s spremembami v njihovi konstituciji in telesnem razpoloženju. To stanje, ki ga navadni potniki vobče le malo občutijo in ki se po preteku par dni vsled aklimatizacije izgubi, se pa zelo močno pojavlja pri atletih, ki startajo v tujih, posebno v obmorskih državah in ki večkrat povzročijo sportne neuspehe.

S temi okolnostmi mora računati tudi večina udeležencev olimpijskih iger v Amster-

Ilja Erenburg:

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz ruščine prevedel S. L.)

Vsaka beseda, vsako plaho laskanje je bilo obema spet novo. Zdelo se jima je, da sestavljata čudovito knjigo. Če bi jima kdo rekel, da je ta knjiga že zdavnaj izdana, povsod, v vseh jezikih znana od besede do besede, da jo imajo v vsaki družini, da se jo najde že pod starim vratarjevim pokrivalom, — če bi jima kdo to rekel, bi mu ne verjela, ampak bi skomiznila z rameni čes, da ta človek nič ne razume. Urno sta vpisovala v to knjigo vedno nova poglavja. Mitološkim dogodkom njune ljubezni, karantinu, Orlutu, Luksemburškemu vrtu so se pridružili novi momenti. Na bulvarju Saint - Michel sta se zadela ob pijanega študenta, ki se jima je dobrodušno nasmehnil in kažoč na oba s prstom, zakričal:

— Evo zaljubljenecv!...

Tudi pijani študent je s tem vstopil v knjigo in ostal tam zapisan v obliki vprašanja: »Ali pomniš onega študenta na Saint - Michel-u? Na mont - parnasse-skem bulvarju je ista usoda doletela psička, ki se je hotel obnašati ko star čuvaj in je nekako otročje bevsal na Andreja.

Sla sta z enakimi koraki držeč se pod roko. Tudi dihala sta enako hitro. Često sta obmolnila da bi se bolj nemočno uživala fi-

zično bližino. Bilo jima je ko da sta zraščena in se jima kri brez ovire pretaka iz srca v srce.

— Pojdiva bolj počasi — truden sem. — je prosil Andrej.

Tudi Jeanne je takoj začutila utrujenost, kakor da nimata ločenih čustev. Na jutrajšnji dan se nista spomnila in ločitev se jima je zdela nerealna, kakor se zdi zdravemu človeku smrt. Ko je Andrej omenil Moskvo, se ji je zdelo, da se tja peljeta. Oprajoč se na Andrejevo roko, je šla naprej z zaprtimi očmi uživajoč takt skupnega koraka. Iz sladke emocije jo je predramil pijan krik. Neki vzdrževanec je preiskoval svojo damo in pod nogavicami stikal za skritim denarjem. Bila sta že na ulici Tiboumaury. Jeanne se je ustavila.

— Spremila te bom nazaj.

Andreja je predlog presenetil. Kam naj ga spremi? In ji je priznal, da nima prenočišča in da mora šele poiskati slabši hotel, kjer se za ljudi ne brigajo in ne zahtevajo izkazil.

— Dobro. Te bom spremlila.

Spet sta hodila po istih ulicah, vendar pa je minuta, ko sta se bila ustavila na ulici Tiboumaury zapustila v njunih dušah bridek sled: oba sta čutila, da je ločitev neizogibna in blizu. Ta občutek je bil ostrejši, ko pa omama svidenja. Hodila sta čedalje bolj počasi in skušala govoriti o poslih: o denarju,

o Andrejevem potovanju, kam naj si pišeta, kdaj se bo vrnil. Pogovor pa ni bil iskren. Hotela sta previjačiti sama sebe in nista niti končala stavkov, vedoč, da ne sme biti konca sestanka, dekler ne rešila teh vprašanj. Treba se je vendar pogovoriti. Lahko bi tako brodira celo noč. Ko se je pa Andrej mahnalno zagledal v nekega ob vogalu zmruzojčega tipa, je rekel:

— Neumno... Tako me lahko iztaknejo...

Jeanne se je stresla. Kako to, da tega ni že prej pomislila? In je vznemirjena rekla:

— Da, da! Tako ne smeva brodirati. Kje si si pa izbral hotel?

— Še ne vem. Lahko kar tamle. Vidiš napis?

Bila sta na cedeški ulici za kolodvorom, kjer je bil res trinadstropni hotel, kakor je povedal napis: »Dnevne sobe«. Podnevi so se tukaj sicer redko ustavljali ljudje, razven nekoče naivni deželani iz Bretagne, pa še ti so kmalu, še isti dan od tam pobegnili. Hotel je bil podnevi navadno prazen. Tola, rdečelasa gospodinja je podnevi spala ali pa česala bolhe iz dlake velikega mačka, kar ji je bil njen najljubši posel. Podnevi se na ta hotel ni nihče rad oziral. Zato so se pa tukaj zvečer shajali prebivalci in prebivalke mnogih sosednjih ulic, kakor ulice Goethe, ulice Versangtorix, ulice Abesse in tudi ulice Tiboumaury. Rdečelasa dama je ponoči čula in zdaj spuščala goste v hotel,

zdaj iz hotela. Sob je bilo csemnajst in kdo ni bil že v teh sobah? Prostitutke, ki so prezele pri mont - parnasse-skem kolodvoru so vodile sem tje — bretonske mornarje, ali pa male zakotne sodne pisarje iz province in jih tako seznanjale s pariško kulturo. Tudi dekleta iz ulice Tiboumaury so imela rada ta hotel, ker je bil dostojen, miren in se tam ni bilo bati policijske racije. V isti hotel je tudi uglaševalec klavirjev, ki je bil v prejšnji zvezi z mesarjevo ženo, vodil svojo damo, ki je bolehalo na dvojni naduhi — od debelosti in ljubezni. Pred vhomom so se obližovali vzdrževanci v pričakovanju svojih deklet in njihovega zaslužka. Včasih so tukaj pijančevali tudi skandinavski umetniki s mont - parnasse-skega bulvarja, če so hoteli spoznati dno življenja. Bile so tudi ne-prijenosti. Petnajstega leta se je tukaj, v sobi št. devet obesil neki ruski emigrant. Nedavno je tukaj neko dekle zadavilo klobasario iz ulice Duteaux, mu vzela zlato uro z verižico in mirno izginila. Vse to se je zgodilo in še marsikaj. Bil pa je ta hotel mnogim neobhoden in je tudi zato bil tukaj. Andrej je bil lahko samo vesel trdoživosti takih zavodov.

Ko je prečital napis, je rekel:

— Tukaj ne bodo zahtevali izkazil torej — sem. Povej mi, kako z denarjem in kani naj ti pišem? Videla se ne bova zdaj več...

(Dalje prihodajšč.)

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

CENTRALA:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Pluj, Sarajevo, Split, Gorica, Trst. — AGENCIJA: Logatec.

Se priporoča za vse bančne posle.

Delniška glavnica Din 50.000.000.—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000.—

Brzljavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 2261, 2413, 2502 in 2504.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi

naifinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. Telefon šte. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

VELOUR IN Pliš

za domače plašče, velika izbira — nizke cene

R. Miklauc „Pri Škofu“
Ljubljana, Lingarjeva ul.**SUKNO-DOUBL KAMGARN**

za moške obleke, velika izbira — nizke cene

R. Miklauc „Pri Škofu“
Ljubljana, Lingarjeva ul.**WECK**

Šale in aparati za ukrovanje so najcenejši, ker so najboljše. Znatno nižje cene. Ugodni pogoji! Tovarniška zaloga:

Krekov trg 10 pri trdnici Fraktus, Ljubljana.

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje in ene do dveh sob išče mirna stranka v bližini Križevniške cerkve ozir. Tržaške ceste. Cenj. ponudbe se prosi na upravo lista pod »Stanovanje«.

Koks - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 2056

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—

Dve lepi,

veliki, mahalasti palmi, primerni za okrasitev grobnic, ceno na prodaj. Naslov v upravi lista.

Organizacija Jugoslovanskih Nacionalistov, Gaberje pri Celju priredi v soboto 9. novembra 1927

Martinov večer

z pestrim vspešnim in plesom.

Umivalniki

iz trdega lesa, z marmornato ploščo, ogledalom in posodo, se radi instalacije gorke in mrzle vode godno prodajo. — Ponudbe na upravo hotela »Union« v Ljubljani.

TISKARNA „MERKUR“

GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

TELEFON ŠTEV. 2552.

TELEFON ŠTEV. 2552.

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela

Širite „Narodni Dnevnik“!**Ogljeni (Karbon) papir**

indigo papir, barvni trakovi, barva za šampiljke
dobite vedno najceneje pri
LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6/I.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarnem zavodu, ki obstoji že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA

V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedolnih, ki ga vlagajo sodišču, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno pažnjo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.